

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการนำเสนอการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
 - 1.1 ขอบข่ายงานโรงเรียนมัธยมศึกษา
 - 1.2 แนวนโยบายของกรมสามัญศึกษา
2. การควบคุมคุณภาพการศึกษา
3. การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา
 - 3.1 การศึกษาและการเตรียมการ
 - 3.2 การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 3.3 การนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้
 - 3.4 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
 - 3.5 การพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานการศึกษา
 - 3.6 การเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศไทย
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

การบริหาร เป็นกิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนดขึ้นโดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบระเบียบ และใช้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การบริหารในฐานะเป็นศาสตร์และเป็นศิลป์ หมายถึง หลักการ ทฤษฎี กระบวนการ เทคนิค ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานในองค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่นโยบายกำหนดไว้ มีนักบริหารการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า การบริหาร เช่น สมยศ นาวีการ (2536 : 18) ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึงกระบวนการวางแผนการจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุมสมาชิกขององค์การพร้อมทั้งการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อให้สำเร็จในเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ นั่นแสดงว่าการบริหารต้องมีระบบและขั้นตอนการดำเนินงาน

ที่แน่นอน ซึ่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2526 : 6) ได้สรุปสาระสำคัญของการบริหาร ดังนี้

1. การบริหารเป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคล ตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป
2. ร่วมมือกันทำกิจการ
3. เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน
4. โดยการใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม

นอกจากนี้ สมบูรณ์ พรหมเทพ (2521 : 92 – 93) กล่าวว่า กระบวนการบริหารโรงเรียน หมายถึง การพิจารณาเกี่ยวกับลำดับขั้นของการดำเนินงานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษา หรือการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

1. ขั้นการวางแผน (Planning)
2. ขั้นการจัดองค์การ (Organizing)
3. ขั้นการดำเนินงาน (Executing) หมายถึง การเริ่มต้นปฏิบัติการของหน่วยงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนงาน การดำเนินงานในขั้นนี้ประกอบด้วย
 - 3.1 การประสานงาน (Coordinating)
 - 3.2 การควบคุมดูแลงาน (Controlling)
 - 3.3 การวินิจฉัยสั่งการ (Decision-making) หรือการบังคับบัญชา (Directing)
4. ขั้นการประเมินผลงาน (Evaluating) ได้แก่ การติดตามผลการปฏิบัติงาน

ไพฑูริย์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2529 : 5) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมที่คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ร่วมกันวางเอาไว้ โดยใช้ทรัพยากรการบริหาร และวิธีการที่เหมาะสมและมีศิลปะ และ สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 6) ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรการบริหาร (Administrative Resources) มาประกอบกันตามกระบวนการบริหาร (Administrative Process) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียนหมายถึง การใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ของกลุ่มบุคคลที่ร่วมมือกันทำงาน โดยการนำเอาทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพในการบริหารการศึกษาของโรงเรียน คือ นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ มีความรู้ทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต เป็นสมาชิกที่อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

ขอบข่ายงานโรงเรียนมัธยมศึกษา

การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาต่อ ให้สามารถเลือกแนวทางที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะเลือกและตัดสินใจประกอบสัมมาอาชีพทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีนิสัยในการปรับปรุงงานของตนเองและสังคม เสริมสร้างอนามัยชุมชน โดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อสังคม ในการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะต่อไปนี้ (กรมวิชาการ, 2533 : 2-3)

1. มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญและทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่างๆ
2. สามารถปฏิบัติตนเองในทางรักษาและเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชน
3. สามารถวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน และเลือกแนวทางแก้ปัญหาให้ชุมชน
4. มีความภูมิใจในความเป็นไทย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถของตน
5. มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างและปรับปรุงแนวทางปฏิบัติงานที่ดีให้เกิดความเจริญแก่ตัวเองและชุมชน
6. มีทัศนคติที่ดีต่อสัมมาอาชีพทุกชนิด มีนิสัยรักการทำงาน และมีความสามารถในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของตนเอง
7. มีทักษะพื้นฐานในการประกอบสัมมาอาชีพ มีความสามารถในการทำงาน และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
8. เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชุมชน สามารถเสนอแนะทางพัฒนาชุมชน ภูมิใจในการปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน ช่วยอนุรักษ์และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตน

สำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและให้สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนได้พัฒนาสติปัญญา มีความรู้ และทักษะเฉพาะด้านตามต้องการ เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ ช่วยพัฒนาสังคมด้วยแนวทางและวิธีการ ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายควรต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ, 2533 : 2 - 3)

1. มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญเฉพาะด้าน
2. มีความรู้เกี่ยวกับวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ

3. สามารถเป็นผู้นำและเป็นผู้ให้บริการชุมชนเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม
4. สามารถวางแผนแก้ปัญหาในชุมชนของตน
5. มีความภูมิใจในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวม ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถนำแนวทางหรือวิธีการใหม่ ๆ ไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของตน
7. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ
8. มีนิสัยรักการทำงาน เต็มใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีทักษะในการจัดการ
9. เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในประเทศและในโลก มุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศตามบทบาทและหน้าที่ของตน ตลอดจนอนุรักษ์และเสริมสร้างทรัพยากร ศีลธรรม และวัฒนธรรมของประเทศ

ในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้จำแนกหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนไว้ต่างกันดังนี้

แคมป์เบลล์ และคนอื่น ๆ (Campbell and others, 1978 : 149) ได้เสนอว่าภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนมี 6 ด้านคือ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารจะต้องศึกษาลักษณะของชุมชน ความต้องการของชุมชน การให้ข้อมูลแก่ชุมชนและบทบาทของโรงเรียนกับชุมชน
2. งานวิชาการ ผู้บริหารต้องวางแผนการดำเนินการ และประเมินผลโปรแกรมการศึกษา การวางจุดมุ่งหมายเฉพาะโรงเรียน การวางโครงการของการเรียนการสอน หลักสูตร และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การจัดและเลือกใช้สื่อการเรียนของอุปกรณ์การสอนและการประเมินผลการสอน
3. งานกิจการนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องจัดการเกี่ยวกับการบริหาร กิจการนักเรียนและการจัดรูปองค์การของนักเรียน ระเบียบและระเบียบต่าง ๆ การจัดบริการให้แก่ นักเรียนและควบคุมความประพฤติและระเบียบวินัยของนักเรียน
4. การบริหารงานบุคคล เป็นงานที่สำคัญยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโรงเรียน ผู้บริหารควรพิจารณางานบริหารงานบุคคลในเรื่งนโยบายของการบริหารงานบุคคล การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน การนี้เทศงานและการประเมินผลประสิทธิภาพของการสอน
5. อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การจัดโปรแกรมการเรียนการสอนและการบริหารนักเรียน จำเป็นต้องใช้สถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ผู้บริหารควรสนใจในเรื่องเกี่ยวกับ

การวางแผนอาคารสถานที่ การพัฒนาและบำรุงรักษาอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์เพื่อช่วยในการเรียนการสอน

6. การเงินและงานธุรการ งานนี้เป็นงานส่งเสริมการเรียนการสอน ผู้บริหารควรจะทำให้ความสนใจ เช่น การทำงบประมาณ การใช้จ่ายเงินตามแผน งานด้านสารบรรณ งานประชาสัมพันธ์ และงานพัสดุครุภัณฑ์

ยภิมรย์ ณ นคร และคนอื่น ๆ (2521 : 17) ได้กล่าวถึงการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สำคัญ 7 ประการคือ

1. การสอนและการพัฒนาหรือการใช้หลักสูตร
2. การบริหารบุคลากรในโรงเรียน
3. การบริหารกิจการนักเรียน
4. การบริหารอาคารสถานที่และบริเวณ
5. การบริหารการเงินและธุรการ
6. การสัมพันธ์กับชุมชน
7. การจัดองค์การและโครงสร้างของโรงเรียน

กรมสามัญศึกษา (2539 : 1-10) ได้กำหนดบทบาทของโรงเรียนดังนี้

1. งานบริหารทั่วไป รับผิดชอบปฏิบัติงานคือ การวางแผนปฏิบัติการของโรงเรียน การจัดองค์การ การจัดระบบสารสนเทศ การบริหารงานบุคคล การสื่อสารคมนาคมและการประชาสัมพันธ์ การบริหารการเงิน และการประเมินผลงานการบริหารทั่วไป
2. งานธุรการ รับผิดชอบปฏิบัติงานคือ การวางแผนงานธุรการ การบริหารงานธุรการ การบริหารงานสารบรรณ การบริหารงานการเงินและการบัญชี การบริหารงานพัสดุ การบริหารงานทะเบียนและสถิติข้าราชการครูและลูกจ้าง และการประเมินผลงานธุรการ
3. งานวิชาการ รับผิดชอบปฏิบัติงานคือ การวางแผนงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้และงานทะเบียนนักเรียน และการประเมินผลการจัดการงานวิชาการ
4. งานปกครองนักเรียน รับผิดชอบปฏิบัติงานคือ การวางแผนงานปกครองนักเรียน การบริหารงานปกครองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม การป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนและการประเมินผลงานปกครองนักเรียน
5. งานบริการ รับผิดชอบปฏิบัติงาน คือ การวางแผนงานบริการ การบริหารงานบริการ การจัดบริการด้านสาธารณูปโภค การจัดบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ การจัดบริการโภชนาการ การจัดบริการสุขอนามัย การจัดบริการห้องสมุด การจัดบริการโลหิตหมู่เลือด การจัดบริการแนะแนว การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน และการประเมินผลการบริการ

6. งานโรงเรียนกับชุมชน รับผิดชอบปฏิบัติคือ การวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน การให้บริการชุมชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การได้รับสนับสนุนจากชุมชน และการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

7. งานบริหารอาคารสถานที่ รับผิดชอบปฏิบัติงานคือ การบริหารบริเวณโรงเรียน การบริหารอาคาร การบริหารห้องเรียน การบริหารห้องพิเศษ การบริหารห้องปฏิบัติการ การบริหารอาคารโรงฝึกงาน การบริหารอาคารโรงอาหาร การบริหารอาคารหอประชุม การบริหารห้องน้ำห้องส้วม และการบริหารอาคารพลศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้ประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ต้องดำเนินการร่วมกันโดยกระบวนการบริหารโรงเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมให้ได้รับการศึกษาตามความมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ และกรมสามัญศึกษาได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการบริหารงาน โดยแบ่งการบริหารตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาออกเป็น 7 งาน โดยทุกงานจะเริ่มต้นด้วยการวางแผน และสิ้นสุดด้วยการประเมินผล อันจะนำไปสู่การได้ข้อสนเทศในการแก้ปัญหาและการพัฒนาของโรงเรียนและเป็นภารกิจที่ผู้บริหารหรือผู้นำของหน่วยงานต้องผลักดันให้มีการดำเนินงานอย่างจริงจัง อีกทั้งเป็นตัวเร่งซึ่งศักยภาพของผู้บริหารรวมทั้งทิศทางความก้าวหน้าของหน่วยงานอีกด้วย

แนวนโยบายของกรมสามัญศึกษา

เพื่อสนองแนวทางการพัฒนาประเทศ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ที่เป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์รวมทั้งแนวนโยบายของรัฐบาล และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเรื่องการปฏิรูปการศึกษาโดยกำหนดเป้าหมายว่า ในปี 2550 การศึกษาระดับมัธยมศึกษา การศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์ของประเทศไทย ต้องการสู่ความเป็นเลิศมีมาตรฐานทัดเทียมกับนานาชาติ ดังนั้น กรมสามัญศึกษา จึงกำหนดให้โรงเรียนในสังกัดดำเนินการไว้ 10 ประการ ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา, 2540 ข : 1-3)

1. การศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเร่งขยายและกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษา การศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์ให้ครอบคลุมถึงเยาวชนทั่วไปเยาวชนที่ด้อยโอกาส และเยาวชนพิการทั้งในเขตเมืองและในเขตชนบท รวมทั้งปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนให้ใกล้เคียงกัน และชุมชน เอกชน มูลนิธิ หน่วยงานมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
2. การศึกษาทางต้นวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม จะสนับสนุนและเร่งรัดพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและแนวทางการพัฒนากำลังคนของประเทศโดยให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับ

ชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้โรงเรียนนำเอาภูมิปัญญาและเทคโนโลยีของท้องถิ่นมาช่วยพัฒนาการเรียนการสอน รวมทั้งจะเร่งรัดการสร้างจิตสำนึกแก่นักเรียนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน

3. การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน จะเร่งพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้อิงกับการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญของการเรียนรู้ด้วยรูปแบบวิธีการ เนื้อหา และเทคโนโลยีที่หลากหลายทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ

4. การศึกษาเพื่ออาชีพ จะเร่งรัดพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถ เจตคติ วิสัยทัศน์ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ท้องถิ่น และประเทศชาติอย่างแท้จริง

5. การพัฒนาสุขภาพและอนามัย จะส่งเสริมพัฒนาการศึกษาให้มีมาตรฐานสูง โดยการจัดบรรยากาศ และกิจกรรมการศึกษา กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพพลานามัย กิจกรรมด้านศาสนา และบรรยากาศการเรียนรู้ด้วยสุขภาพพลานามัย เพื่อพัฒนาสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิต บุคลิกภาพ พัฒนาลักษณะนิสัยให้กับนักเรียนและประชาชนในท้องถิ่น

6. การพัฒนาศิลปะวัฒนธรรม จะส่งเสริมอนุรักษ์และพัฒนาศิลปะวัฒนธรรมและรวมทั้งเอกลักษณ์ไทยทั้งในด้านการใช้ภาษาไทย การแสดงออกซึ่งศิลปวัฒนธรรมไทย การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ และบรรยากาศสิ่งแวดล้อมอาคารสถานที่ ดลยตจนการเสริมสร้างความรู้จิตสำนึกในการอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่ตลอดไป

7. การศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย จะเร่งพัฒนากระบวนการจัดการเรียน การบริหารการเรียนรู้ และบรรยากาศในโรงเรียนที่เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจลักษณะนิสัยและพฤติกรรมประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน

8. เครือข่ายการเรียนรู้ จะส่งเสริมให้โรงเรียนประสานความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น เอกชนหน่วยงานในการจัดการเรียนรู้อะไรก็ตาม และพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ ให้กับนักเรียน และประชาชนในท้องถิ่น

9. การพัฒนาครูมืออาชีพและบุคลากรทางการศึกษา จะเร่งพัฒนาความรู้ ความสามารถ เจตคติ ความเชื่อ วิสัยทัศน์ และบทบาทของครู ผู้บริหาร คณาจารย์และบุคลากรอื่นๆ ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยรูปแบบ เนื้อหา วิธีการ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และช่วยให้บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ส่งเสริมให้ได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม รวมทั้งการพัฒนาวิธีการ สรรหาความรู้ ผู้บริหาร และคณาจารย์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

10. การพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษา จะปรับปรุงและพัฒนาการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งในด้านรูปแบบ วิธีการ โดยนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามา พริ้มทังพัฒนา

ระบบสารสนเทศรวมทั้งการส่งเสริมการกระจายอำนาจและความริ่เกิดขอยในการจัดการศึกษา ไปสู่หน่วยงานระดับจังหวัดและโรงเรียนมากขึ้น

จากกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงของโลก กรมสามัญศึกษา ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นเลิศภายในปี 2550 โดยมุ่งให้ได้รับการยอมรับทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการที่มีระบบการบริหารที่สะดวกรวดเร็วคล่องตัว และทันสมัย ด้านความเสมอภาคทางการศึกษาที่สามารถจัดการศึกษาต่อเนื่อง 12 ปี ให้กับเยาวชนทั่วไปที่ด้อยโอกาสได้ตามเป้าหมาย และด้านคุณภาพการศึกษา ที่มีโรงเรียนได้คุณภาพตามมาตรฐาน มีครู ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ ที่มีความสามารถในการจัดการศึกษาได้เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลง และพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขในสังคมโลกาภิวัตน์ จากวิสัยทัศน์ที่จะให้เกิดขึ้นดังกล่าว กรมสามัญศึกษาจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การจัดการศึกษา ตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ใต้ 8 ประการคือ (กรมสามัญศึกษา, 2540 ข : 4)

1. จัดาประสพการณั้เรียนรู้อีตักนักเรียนเป็นศูนย์กลาง
2. พัฒนาโรงเรียนให้เป็นอุทยานศึษา และโลกแห่งการเรียนรู้อี
3. พัฒนาโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน
4. พัฒนาบุคลากรทุกกลุ่มทุกระดับ
5. นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การบริหารและการจัดการ
6. จัดเครือข่ายการเรียนรู้อี ทั้งด้านวิชาการ การบริหารและการจัดการ
7. ให้ชุมชนท้องถิ่นเอกชน หน่วยงาน หรือองค์กรอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการ

พัฒนาการศึกษา

8. ปรับปรุงกระบวนการบริหาร และการจัดการในหน่วยงานทุกระดับ

สรุปได้ว่า การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาถือว่า มีความสำคัญมาก บทบาทที่สำคัญของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนนั้นมุ่งเน้นให้นักเรียนได้รับความรู้ทั้งด้านวิชาสามัญและวิชาชีพควบคู่กันไป ให้เยาวชนได้พัฒนาความรู้ ความคิด ความเข้าใจ มีคุณธรรม จริยธรรม ที่สังคมพึงประสงค์ มีคุณลักษณะและทักษะในการประกอบอาชีพอย่างเพียงพอต่อการดำรงชีวิต ซึ่งในการจัดการมัธยมศึกษาให้เป็นไปตามจุดประสงค์นี้ ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทที่สำคัญยิ่ง เพราะผู้บริหารเป็นผู้ได้รับแต่งตั้งให้มีอำนาจในการบริหารงาน ดังนั้น ยอมรับได้ว่า อำนาจที่ผู้บริหารมีอยู่นั้นเป็นเครื่องมือที่ทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายตามแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในเรื่องการปฏิรูปการศึกษา

การควบคุมคุณภาพการศึกษา

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับความรู้พื้นฐานของประชาชนให้ถึงระดับมัธยมศึกษาอย่างเสมหภาคและเท่าเทียมกัน พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล ชุมชน ประเทศ และเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจอย่างก้าวหน้า มั่นคง บนพื้นฐานแห่งความเป็นไทย และได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนไว้ว่า เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ สมดุลทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ รู้จักคิดวิเคราะห์เชิงวิทยาศาสตร์ รักการเรียนรู้จากประสบการณ์ มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีเจตคติที่ดีต่อความรับผิดชอบ มีทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาอาชีพให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้น แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็น การปรับปรุงการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการโดยการเลือกสรรเปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติมแนวทางที่มีอยู่เดิมด้วยความคาดหมายว่า จะสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่มีอยู่ให้เบาบางลงหรือหมดไป และสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้บรรลุถึงจุดหมายความเป็นเลิศทางการศึกษาในปี 2550 โดยมีจุดมุ่งหมายสูงสุดเพื่อให้ประชาชนไทยมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพัฒนาประเทศให้สามารถอยู่ในสังคมโลกอย่างมีความสุข จุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษาเพื่อสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2541 : 40 - 41) กำหนดแนวทางการดำเนินงานการจัดทำแผนการศึกษาในหน่วยงานว่า ผู้ที่ผ่านการศึกษามีคุณภาพแต่ละคนจะมีความสามารถและคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญคือ เป็นผู้มีความสุขพละทานมัสมบุรณ์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เป็นผู้มีความสามารถในการคิด เป็นผู้ใฝ่รู้และสามารถแสวงหาความรู้ เป็นผู้มีความสามารถในทางด้านวิชาการและวิชาชีพ เป็นผู้มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละ และอดทนร่วมมือกับผู้อื่นได้ มีความเป็นประชาธิปไตย รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งนี้ อยู่บนพื้นฐานทางวัฒนธรรมไทยและความเหมาะสมของการศึกษาแต่ละระดับ โดยกำหนดแผนดังนี้

1. แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หรือกรอบการดำเนินงานของสถานศึกษาที่เป็นกระบวนการวางแผนร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการโรงเรียนที่จะพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนภายในระยะเวลาที่กำหนด
2. แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
3. แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำให้เกิดความชัดเจนในระบบการบริหารคุณภาพระบบควบคุมคุณภาพและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีจุดเน้นทางการพัฒนาตามขีดความสามารถที่มีอยู่

4. แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำให้เกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา แก่ชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง

แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษา เป็นแผนการดำเนินงานของโรงเรียนในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยเกิดจากการเห็นพ้องต้องกันระหว่างกรรมการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัด แผนนี้ระบุถึงวิธีการที่โรงเรียนจะเชื่อมโยงความต้องการระหว่างท้องถิ่นและภาพรวมของประเทศในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนไว้ด้วยกัน โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย และจุดเน้นของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามความสามารถและศักยภาพของสถานศึกษา เพราะแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษามีความสำคัญต่อสถานศึกษา ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2541 : 62-70)

1. เป็นหลักการสำคัญที่สถานศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งเป็นไปตามที่ต้องการ
2. เป็นแผนระยะสั้นของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. เป็นเอกสารสำคัญที่จะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง เนื้อหาและสาระสำคัญของเอกสาร จะต้องกะทัดรัดและชัดเจนง่ายต่อการทำความเข้าใจ
4. เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษาภายในระยะเวลา 3 ปี

5. ข้อตกลงในการพัฒนาการศึกษา ให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นสนองต่อการพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

ทั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สถานศึกษามีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ครอบคลุมภารกิจหลักด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาและให้สถานศึกษามีแผนพัฒนาการศึกษาที่ระบุเป้าหมายการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการ และแนวโน้มการพัฒนาท้องถิ่นโดยวางแนวทางยาวตั้งเนินงาน คือ

1. สถานศึกษาจัดตั้งคณะทำงาน จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา และหรือกรรมบัญญัติโรงเรียน
2. คณะทำงาน ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้านต่าง ๆ ทั้งข้อมูลระดับชาติ ระดับจังหวัด และท้องถิ่น เพื่อนำมาใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และจัดทำกรรมบัญญัติโรงเรียน
3. คณะทำงานกำหนดเป้าหมายของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้
 - 3.1 เป้าหมายเชิงปริมาณ คำนึงถึงความพร้อมด้านปัจจัยพื้นฐานของสถานศึกษาการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป้าหมาย ความต้องการกำลังคน ฯลฯ

3.2 เป้าหมายเชิงคุณภาพ คำนึงถึงมาตรฐานการศึกษา ตั้งแต่ ระดับชาติ เขต จังหวัด อำเภอ กลุ่มโรงเรียน มาเทียบกับศักยภาพของสถานศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพ การศึกษาด้านใดและเพียงใด

4. คณะทำงานนำเป้าหมายของการพัฒนามากำหนดเป้าหมาย แนวทางใน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละด้าน ทั้งด้านบุคลากร อาคารสถานที่ กระบวนการเรียน การสอน สื่อ อุปกรณ์ และการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

5. คณะทำงานนำเสนอเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาต่อคณะกรรมการโรงเรียน พิจารณาและปรับปรุงจัดทำเป็นแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หรือธรรมนูญโรงเรียน

6. สถานศึกษานำแผนพัฒนาการศึกษาหรือธรรมนูญโรงเรียนเสนอต่อหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องทุกระดับเพื่อประสานงานและขอรับการสนับสนุนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา ต่อไป

สรุปได้ว่า การควบคุมคุณภาพการศึกษาหรือกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษา เป็นภารกิจที่หน่วยงานที่จะปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามนโยบาย โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาการศึกษาดังนี้

1. การจัดการศึกษาในอนาคตมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการเรียนการสอนต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การ เรียนรู้ หรือทักษะการแสวงหาคำรู้
2. การพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนต้องมีกลวิธีการเรียนรู้ที่ เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเป็นของตนเอง ดังนั้นกลวิธีการเรียนหรือยุทธศาสตร์ การเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน
3. ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนหรือการกำหนดวิธีการเรียนรู้และ การรู้จักควบคุมตนเองของผู้เรียนเพื่อให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพซึ่ง หมายถึง ขั้นตอน หรือวิธีการเรียนที่ผู้เรียนนำมาใช้ในการเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนเป็นไปด้วยความ รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ
4. ยุทธศาสตร์การเรียนรู้มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะทำให้ผู้เรียน สามารถเรียนรู้เนื้อหาและฝึกทักษะ ได้สะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพรวมทั้งช่วยเสริมสร้าง เจตคติที่ดีต่อการเรียนด้วย
5. ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ จำแนกได้เป็น 2 ลักษณะคือ ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ ภายนอกและยุทธศาสตร์การเรียนรู้ภายใน

ในส่วนของกรมสามัญศึกษา (กรมสามัญศึกษา. 2542 ก : 18) ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษา ซึ่งหมายถึง ข้อกำหนดทางการศึกษาที่เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับการจัดการศึกษาไว้เป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. มาตรฐานการศึกษาด้านผลผลิต หมายถึง คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดในตัวผู้เรียนตามจุดหมายของหลักสูตร

2. มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย หมายถึง คน อุปกรณ์ งบประมาณ ส่วนเทคโนโลยีที่จำเป็นต้องมี ต้องใช้ เพื่อไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพ

3. มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ หมายถึง ระบบ วิธีการ เทคโนโลยีและระบบที่มีประสิทธิภาพ

การกำหนดมาตรฐานการศึกษา นับว่ามีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ทำให้สถานศึกษามีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนว่า ในการที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐานที่กำหนด กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน เตรียมจัดการอย่างไรโรงเรียนจะต้องมีการควบคุมคุณภาพอย่างไร การทำงานให้เป็นมาตรฐาน จำต้องดำเนินการอย่างไร

2. ทำให้กรมเจ้าสังกัดมีแนวทางในการจัดปัจจัยความพร้อมด้านต่าง ๆ ให้สถานศึกษาพึงมีพึงได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

3. เป็นการกำหนดความสำเร็จขั้นต่ำที่ควรจะได้

4. เป็นการป้องกันการเลื่อนไหลกลับไปยังมาตรฐานเก่าที่ต่ำกว่า

5. ทำให้สะดวก ในการที่จะกำกับ ตรวจสอบ และประเมิน

กระทรวงศึกษาธิการ (2541 : 12 - 14) เสนอแนวทางการพัฒนามาตรฐานการศึกษาด้านผลผลิต ด้านปัจจัย และด้านกระบวนการ ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ทั้งด้านหลักสูตร ความต้องการของสังคม ความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จากบทความที่เกี่ยวข้อง จากระบบงานการประชุม เอกสารมาตรฐานที่กรมต่าง ๆ ได้จัดทำขึ้น

2. เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา นักวิชาการ ศักขานีเทศก์ นักการศึกษา และผู้มีหน้าที่รับผิดชอบทางด้านมาตรฐานการศึกษาของกรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกกระทรวงศึกษาธิการ ได้ร่วมกันพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้การศึกษาระดับพื้นฐาน แบ่งเป็นระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

3. เชิญผู้ทรงคุณวุฒิตำเนินการ ตรวจสอบมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ได้ยกร่างรวม

2 ครั้ง

4. ส่งต้นร่างมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่บรรณาธิการกิจเรียบร้อยแล้วไปให้ประธานกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 223 คน และคณบดีคณะครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ของสถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัย จำนวน 13 แห่ง พิจารณา

5. เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 25 คน บรรณาธิการกิจอีกครั้ง โดยพิจารณาจากข้อมูลความคิดเห็นตามข้อ 4 และแผนพัฒนาการศึกษา

6. เสนอกระทรวงศึกษาธิการพิจารณา เพื่อประกาศใช้เป็นมาตรฐานกลาง

7. จัดทำเกณฑ์ในแต่ละตัวบ่งชี้ และสร้างเครื่องมือวัด

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การประเมินทางการศึกษามีใช้การประเมินการเรียนการสอน หากแต่เป็นการประเมินเพื่อตอบสนองต่อการลงทุนว่าได้ลงทุนไปคุ้มค่าหรือไม่ ผลการประเมินทางการศึกษา แม้จะไม่ออกมาเป็นตัวเลขชัดเจนเหมือนการลงทุนทางธุรกิจ แต่ก็สามารถทำได้ ถ้านักการศึกษาพยายามที่จะหาตัวบ่งชี้ให้ชัดเจน อุทุมพร (ทองอุทัย) จามรมาน (2539 : 125) กล่าวว่า แนวทางการประเมินของกรมสามัญศึกษาจะเน้นทั้งการประเมินระบบและการประเมินบุคคล และสรุปได้ว่า กรมสามัญศึกษาได้กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539 เป็นเครื่องมือในการพัฒนาควบคู่ไปกับการประเมินระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. กรมสามัญศึกษาได้ทำการปรับปรุงองค์กรบริหารภายในใหม่ (แผนอัตรากำลัง 5 ปี บึงบประมาณ พ.ศ. 2540 - 2544) เพื่อให้ทันต่อสภาวะการณ์ในปัจจุบัน และสอดคล้องกับจุดเน้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่าและคุณภาพอันเหมาะสม ซึ่งการศึกษาจะเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาบุคคลที่พึงประสงค์ กรมสามัญศึกษา จึงกำหนดให้กองการมัธยมศึกษา ปฏิบัติภารกิจหลักในด้านวิเคราะห์วิจัยประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำมาตรฐานการศึกษาและส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา

2. การประเมินมาตรฐานคุณภาพการศึกษา จะต้องวัดและประเมินให้ครบทั้ง 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผลผลิตที่พึงประสงค์ (Out Put) มาตรฐานด้านกระบวนการ (Process) และมาตรฐานด้านปัจจัยที่จำเป็น (In Put) ปัจจุบันประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในเรื่องมาตรฐานชาติเป็นอย่างมาก เห็นได้จากกาจัดตั้งสถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติขึ้นเพื่อรับผิดชอบดำเนินการส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติขึ้นเพื่อรับผิดชอบดำเนินการส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของไทย โดยกำหนดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการประเมินผลภายในและการประเมินผลภายนอก สำหรับทุกหน่วยงานที่จัดการศึกษาอย่างชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งประเทศ

3. มาตรฐานการศึกษาของกรมสามัญศึกษา ในปัจจุบันใช้เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539 เป็นตัวอ้างอิงที่กันดั้มมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาทุกโรงเรียน โดยมีเนื้อหาสาระสำคัญประกอบด้วยหมวดต่าง ๆ 7 หมวด คือการบริหารทั่วไป งานธุรการ งานวิชาการ งานปกครองนักเรียน งานบริการ โรงเรียนกับชุมชน และการบริหารงานภาพรสถานที่ พิจารณาผลจากการทดลองใช้เกณฑ์และผลการวิเคราะห์เกณฑ์มาตรฐานของทุกหน่วยงานที่ดำเนินการจัดการศึกษาทุกระดับ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่าเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2539 เน้นการวัดและประเมินมาตรฐานกระบวนการบริหารจัดการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัยเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการวัดและประเมินมาตรฐานด้านผลผลิตยังมีน้อย จึงจำเป็นต้องพัฒนาเกณฑ์และระบบการวัดมาตรฐานให้มีความสมดุลกันทุกด้าน และมีทิศทางที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา

การเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิถีการดำรงชีวิตของคนทั่วไป การแข่งขันเพื่อความอยู่รอดของประเทศต่าง ๆ มีอัตราสูงขึ้นทุกขณะ ความสำคัญของการพัฒนาประเทศจึงมิได้ขึ้นอยู่กับระบบทุนหรือทรัพยากรอีกต่อไป แต่ขึ้นอยู่กับศักยภาพและคุณภาพของคนเป็นสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) จึงแสดงจุดเน้นให้ "คนแก่ในศูนย์กลางของการพัฒนา" มาการศึกษาจึงมีบทบาท สำคัญที่จะต้องพัฒนาคนให้มีคุณภาพเพื่อเป็นพลังการพัฒนาของประเทศในอนาคต

สิปแลนด์ เกตุทัต และคนอื่น ๆ (2540 : 208) ได้ให้ข้อเสนอเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาหลายประการ ดังต่อไปนี้

1. สถานศึกษาทุกระดับจะต้องมีกลไกควบคุมคุณภาพการเรียนการสอนที่ต้นน้ำตั้งแต่คุณภาพการสอนของครู คุณภาพของห้องสมุด คุณภาพของการบริการต่าง ๆ ที่จัดให้นักเรียนหรือนักศึกษา โดยกลไกดังกล่าวต้องเป็นกลไกที่ชัดเจน ตรวจสอบได้
2. หน่วยงานและสังคมภายนอกต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและดูแลคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจัง โดยเฉพาะหน่วยงานที่เป็นผู้ใช้บัณฑิต
3. ต้องมีทราหน้าข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา ไปประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้สถาบันเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพ และความชอบธรรมในการนำเงินประชาชนมาใช้ในการศึกษา
4. สื่อมวลชนต้อง "เล่น" ข่าวการศึกษาในด้านคุณภาพมาขึ้นเพื่อสร้างความตระหนักแก่ประชาชน และกระตุ้นให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาสนใจ เรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษามากยิ่งขึ้น

5. การให้หน่วยงานที่เป็นกลางทำการประเมินคุณภาพและจัดอันดับสถาบันการศึกษา (Ranking) เช่น ที่มีการจัดในหลายประเทศ และใช้ประโยชน์จากข้อมูลการประเมินนี้ เพื่อผลักดันสถาบันการศึกษาด้านคุณภาพต่อไป

เจษฎา แซ่มประเสริฐ (2540 : 39) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ การศึกษาคามแนวของ ISO 9000 ไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการที่จะยกมาตรฐานของโรงเรียนต่าง ๆ ที่ยังไม่เข้ามาตรฐาน เครื่องชี้วัดเบื้องต้นที่จะบ่งชี้ถึงคุณภาพ การจัดการศึกษาของโรงเรียนในขณะนั้น คือ

1. การบริหารการใช้หลักสูตร
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ความศรัทธาของผู้ปกครองและชุมชน

ดังนั้น สรุปได้ว่า ถ้าหากมีกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาที่ต้องชัดเจน คุณภาพที่คิดเป็นผลตามมา ซึ่งจากแนวคิดของนักวิชาการ การที่จะให้โรงเรียนต่าง ๆ จัดการเรียนให้ได้ผลผลิตตามจุดหมายของหลักสูตรและมีคุณภาพใกล้เคียงกันนั้น กระทรวงศึกษาธิการจะต้องมีการกำหนดมาตรฐาน และตัวบ่งชี้กลาง ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต เพื่อให้โรงเรียนต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางในการบริหารการศึกษา ให้คุณภาพสูงกว่ามาตรฐานและตัวบ่งชี้กลางที่กำหนดไว้ ส่วนโรงเรียนใดที่สามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงกว่ามาตรฐานกลางก็จะเป็นสิ่งที่ดีหรือโรงเรียนใดเห็นว่าน่าจะเป็นมาตรฐานให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นก็สามารถทำได้ สิ่งสำคัญต้องตระหนักว่า ทำอย่างไรนักเรียนและผู้ปกครองหรือลูกค้าจึงจะเกิดความพึงพอใจ ถ้าจะให้ลูกค้าพึงพอใจ และประทับใจในสินค้าและบริการก็จะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับนั่นคือ ตามสมมติฐานที่เชื่อว่า ถ้าหากปัจจัยและกระบวนการมีระบบมาตรฐานที่ดีผลผลิตย่อมมีคุณภาพ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งเน้นให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาที่เปี่ยมไปด้วยคุณภาพและสามารถพัฒนาศักยภาพของเด็กเหล่านั้นได้อย่างเต็มศักยภาพของเขาอย่างแท้จริง และมุ่งเน้นให้สถานศึกษามีการพัฒนาเพื่อนำไปสู่ความมีมาตรฐานทัดเทียมกันโดยอาศัยกลไกทางการบริหารการศึกษา การเรียนการสอน และได้มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ระดับคุณภาพทางการศึกษารองผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย (Stakeholders) เข้ามามีบทบาทในการกำหนดและร่วมจัดการศึกษาให้บังเกิดผลที่ต้องการ ในปัจจุบันยอมรับการบริหารโดยใช้ "ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา" เพื่อให้เกิดความเข้าใจหลักการ นโยบาย เป้าหมาย ความสำคัญ แนวคิด และกระบวนการสาระสำคัญในแต่ละกิจกรรม

สำหรับการประกันคุณภาพการศึกษาได้มีผู้ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

รัชมา วรพรรณ เน อยุชยา (2541 : 16) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึงระบบประกันคุณภาพที่เกิดขึ้นในการจัดการศึกษา เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการจัดการศึกษาจะบรรลุจุดสำคัญคือ เด็กได้รับการพัฒนาที่สมดุลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา

อย่างน้อยในระดับที่ฐานที่เด็กไทยทุกคนพึงได้รับ และมีโอกาสพัฒนาไปจนเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน

สงบ ลักษณะ (2541 : 2) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา คือ การวางแผน และการปฏิบัติหน่วยผลิตที่มุ่งเน้นจะผลิตสิ่งที่มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการของผู้ผลิต ดังนั้น การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกระบวนการวางแผน และกระบวนการจัดการของผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาที่จะได้รับการประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตร และตรงกับควมมุ่งหวังของสังคม

วิริยะ บุญยชนะนิวาสน์ (2540 : 1) สรุปว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ระบบสร้างความมั่นใจ พึงพอใจ ประทับใจ ต่อสังคม ผู้ปกครอง ลูกจ้าง ว่าโรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามที่กำหนดไว้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 ก : 2) เสนอข้อบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษาในข้อความตอนหนึ่งว่า การประกันคุณภาพการศึกษากับการควบคุมคุณภาพ สองตัวนี้มีก็ใช้แทนกันอยู่เสมอ ความแตกต่างในทั้งสองคำนี้อยู่ที่การสื่อความหมายถึงวิธีการจัดการในเรื่องคุณภาพ การควบคุมคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนฐานของการแก้ไข ขณะที่ การประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนฐานการป้องกัน ในด้านกาให้คำนิยามของคำว่าควบคุมคุณภาพให้ความหมายว่าเป็นความตึงตัง แต่การประกันคุณภาพให้ความหมายในแง่ของการบรรลุความตึงตังการแท้จริงของลูกจ้าง และสอดคล้องกับวิถีชีวิต การประกันคุณภาพ จึงเป็นวัฒนธรรมใหม่ที่เปลี่ยนมิติจากการเป็นผู้มีอำนาจกำหนดคุณภาพและควบคุม เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เปลี่ยนแนวกระบวนกาพึ่งพามาเป็นการอาศัยซึ่งกันและกันโดยทุกคนรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่ต้องมีส่วนร่วม เปลี่ยนวิธีการทำงานจากการแสวงหาวิธีการใหม่หลังจากเกิดการสูญเสียขึ้นมาแล้ว มาเป็นการสร้างวิธีการที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นตั้งแต่แรกเริ่มมากที่สุดเพื่อลดโอกาสที่ผลผลิตจะไม่เกินไร้ตามคุณภาพที่วางไว้หลักการทั่วไปของระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาจากแนวคิด BS 5750 (เป็นมาตรฐานระบบคุณภาพตัวหนึ่งของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นระบบ ISO และ ISO 9000 มาตรฐานการบริหารงานคุณภาพ)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 ข : 57) ได้นิยามว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่นักเรียนจบจากโรงเรียนที่มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของหลักสูตร เช่น ลงสภาพการอ่านออกเขียนได้ การคิดเลขเป็น มีคุณธรรมและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีบทบาทสุา

กระทรวงศึกษาธิการ (2541 : 40) เสนอว่า การประกันคุณภาพการศึกษาคือ แผนงานและปฏิบัติงานทั้งหลายที่เป็นระบบเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการจัดการศึกษาจะสนองตอบต่อคุณภาพได้ โดยกำหนดแนวคิดดังนี้

1. มาตรฐานการศึกษา คือ การกำหนดคุณลักษณะบ่งชี้และเกณฑ์ชีวิต

2. การควบคุมและการแทรกแซงคุณภาพ คือการติดตามตรวจสอบและการกำหนดมาตรการเพื่อให้สถานศึกษาได้ผลิตสินค้าตรงตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยกำหนดให้มีการประเมินตรวจสอบเป็น 2 ลักษณะ

2.1 การประเมินภายในเป็นการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินความก้าวหน้าของโรงเรียนและรายงานให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

2.2 การประเมินภายนอก เป็นการติดตามผลตรวจสอบจากผู้ประเมินภายนอกตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการอิสระซึ่งอาจจะประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายทำหน้าที่ประเมิน ทุก 5 ปี ใช้เวลา 3 – 7 วัน แล้วเสนอรายงานให้โรงเรียนทราบ แก้ไขปรับปรุง และประเมินที่ใช้เกณฑ์มาตรฐานแต่ละระดับ เช่น มาตรฐานระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับสากล เมื่อคณะประเมินทำการประเมินโรงเรียนและโรงเรียนไม่พัฒนาตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารโรงเรียนนั้นพิจารณาและลงจากตำแหน่งไปและผู้ประเมินอีกเช่นกัน ถ้าทำหน้าที่ไม่สมบูรณ์ไม่มีผลงานก็ลงจากตำแหน่งไป

ดังนั้น การนำโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานแต่ละระดับ โรงเรียนจะต้องดำเนินการ ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา. 2540 ข : 12-13)

1. จะต้องศึกษาเกณฑ์มาตรฐานแต่ละตัวเข้าใจเพื่อกำหนดทิศทางการทำงานให้สอดคล้องกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. จะต้องวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน วิเคราะห์ความต้องการที่จะพัฒนาร่วมกับชุมชน ผู้ปกครองคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อกำหนดทิศทางการทำงาน (แผนปฏิบัติงานโรงเรียน)

3. โรงเรียนจะต้องกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) จะพัฒนาคุณภาพโรงเรียน นักเรียนอย่างไร มีคุณลักษณะที่พึงพอใจอย่างไร คุณภาพระดับใด

4. จัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อให้โรงเรียน ผู้บริหาร ครู มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ตรงกับมาตรฐานที่กำหนด

5. ดำเนินการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้

6. กำหนดหรือสัญญาว่าโรงเรียนจะกำหนดจุดพัฒนาอย่างไรที่จะสร้างศรัทธาให้แก่ผู้ปกครองและชุมชนตลอดจนมาตรฐานการศึกษาหรือเรียกว่า "ธรรมนูญโรงเรียน"

สำหรับความสำคัญและความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษานั้น กรมสามัญศึกษา (2540 ก : 1) เสนอว่า การศึกษาเป็นเครื่องลงการสร้างคนให้มีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาให้สูงขึ้น เพื่อนำกำลังกายที่กล้าแกร่ง กำลังใจและสติปัญญาไปช่วยตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีความมั่นคงเป็นเสมือนใจชัย สำหรับการดำรงชีวิตที่ทุกคนต้องแสวงหาและเพิ่มพูนอย่างตลอดเวลาเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาครอบครัว พัฒนาสังคม ร่วมตัดสินใจ ร่วมสนใจ ร่วมสนใจ และร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของทุกคน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 ก : 2) เสนอว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย รัฐบาลฯมีมติส่งเสริมให้มีระบบการประกันคุณภาพเกิดขึ้นในหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษา โดยเฉพาะในสถานศึกษาทุกระดับตั้งจะเห็นได้จากนโยบายและมาตรการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่กำหนดนโยบายในเรื่องนี้ไว้อย่างชัดเจน ด้วยต้องการให้เป็นเครื่องมือในการรักษาคุณภาพให้ได้มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

เจษฎา แซ่มะประเสริฐ (2540 : 38) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของภาวะประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. ผู้จบการศึกษาในแต่ละระดับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่มีคุณภาพที่สังคมพอใจ
 2. ยังไม่มีมาตรฐานกลางที่โรงเรียนต่างๆ พึ่งประสงค์และพึงพอใจ
 3. มีความสับสนและขาดสภาพสมดุลของแนวคิดต่างๆ เช่น นโยบาย เช่น การรวมอำนาจ การกระจายอำนาจ การควบคุมขานส่วนกลาง การให้โรงเรียนเป็นอิสระและอยู่ในความดูแลของท้องถิ่น ลัดส่วนของทบวงบังคับวิชาเรียนและการปล่อยให้เลือกเสรี ความเข้มงวดในมาตรฐานความรู้ความสามารถและคุณธรรมจริยธรรมกับการยินยอมให้มีความยืดหยุ่นที่หลากหลาย (การวัดผลผู้เรียนที่ยังไม่ได้มาตรฐานเดียวกัน)
 4. ขาดมาตรฐานที่จะกำกับ ก้าวข้ามโรงเรียนดำเนินการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานต่างๆ ตามแนวทางการใช้หลักสูตรให้ได้ผลสำเร็จจริงจัง
 5. ขาดแรงจูงใจหรือขาดแรงเสริม เพื่อการยกย่องให้เกียรติแก่ผู้ปฏิบัติงานขาดความเป็นทงวมในการเลื่อนระดับตำแหน่ง ตลอดจนการพิจารณาเงินเดือนประจำตำแหน่งในสายบริหาร สายผู้สอน และสายสนับสนุน ไม่ได้ให้ความเสมอภาคอย่างทัดเทียมกัน
- กระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยให้มีมาตรฐานเป็นเลิศ มีความทัดเทียมในด้านมาตรฐานจึงกำหนดหลักเกณฑ์สำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้ 3 ข้อ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541 ข : 2-3)
1. รัฐกระจายอำนาจในการกำหนดนโยบายการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ ส่วนบุคลากร และทรัพยากรในจังหวัด และสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภท
 2. รัฐสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา
 3. โรงเรียนต้องแสดงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่อนักเรียนและผู้ปกครองตามมาตรฐานที่กำหนด

153784



๒๖
๒๖๑.๒๖ 25
ผ ๗๔๕ ก
๒๑

กระบวนการดำเนินงานที่เป็นกลไกสำคัญของประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย การดำเนินงาน 3 ประการ คือ (กรมสามัญศึกษา. 2540 ก : 6 - 9)

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวทางปฏิบัติที่นำ การศึกษาไปสู่คุณภาพ ประกอบด้วย

1.1. การกำหนดมาตรฐานด้านผลผลิต ใช้จ่ายและกระบวนการ

1.2. การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน หมายถึง การพัฒนาปัจจัยการศึกษาและการ สนับสนุนการพัฒนาครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารการศึกษาและ การสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. การตรวจสอบและการแทรกแซงคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนว ปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

2.1. การประเมินความก้าวหน้าของโรงเรียนและการจัดการทางนของโรงเรียน ต่อประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นการติดตามและตรวจสอบของโรงเรียน

2.2. การติดตามและตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3. มาตรการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียน สำหรับโรงเรียนที่มีคุณภาพไม่ถึง เกณฑ์ที่กำหนด

3. การประเมินคุณภาพการศึกษา คือกระบวนการหรือแนวทางปฏิบัติการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย

3.1. การทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

3.2. การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

3.3. การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวม หรือ การประเมินคุณภาพการศึกษา

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการ แผนงาน ยุทธศาสตร์ ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามี คุณภาพมาตรฐานสากลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและการตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาและการรายงานผลเป็นการประเมินค่าความก้าวหน้าของโรงเรียนอย่างมีหลักการว่า บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ โดยการพิจารณาจากหลักฐานในการประเมินผลซึ่ง ประเมินโดยคณะกรรมการประเมินผล มีการวิเคราะห์ผลการประเมินผลและนำผลวิเคราะห์ไป ใช้ในการปรับปรุงวิชาการ จึงเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิชาการเป็นอย่างยิ่ง

ในส่วนของกระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของ กรมสามัญศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการเพื่อสร้างความมั่นใจและให้ หลักประกันแก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้

ตามมาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพที่หลักสูตรกำหนดและสังคมต้องการ การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาแบ่งได้ 6 ด้าน ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา. 2542 ก : 20-22)

การศึกษาและการเตรียมการ

การศึกษาและการเตรียมการเป็นขั้นตอนแรก ที่สำคัญมากสำหรับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพราะเป็นการสร้างการรับรู้ ความตระหนักและการยอมรับ ตลอดจนความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่จะให้ครูหรือบุคลากรทุกคนร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาด้วยยุทธศาสตร์การประกันคุณภาพการศึกษา

กรมสามัญศึกษา (2542 ก : 24-26) เสนอกิจกรรมปฏิบัติในขั้นตอนการศึกษาและการเตรียมการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. การตั้งคณะทำงานศึกษาและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคัดเลือกสรรหาผู้มีความรู้ ความสามารถ เสียสละ ห่มเททั้งร่างกาย แรงใจ สติปัญญาและเวลาที่สามารถร่วมกันทำงานได้อย่างมีคุณภาพ ดังเป็นคณะทำงานที่ผูกพันในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวหน้าคณะทำงาน (คณะทำงานนี้ควรเป็นทีมงานเล็กประมาณ 8-12 คน) บทบาทหน้าที่ที่สำคัญของคณะทำงานชุดนี้ มีดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด รูปแบบ วิธีการที่สอดคล้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งคณะทำงานอาจจะศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์จากเอกสาร สื่อต่าง ๆ การไปศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้และศักยภาพของตนเอง ตลอดจนนำแนวทางของหน่วยงานอื่นๆ มาศึกษา วิเคราะห์ เพื่อการกำหนดและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.2 พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา คณะทำงานชุดนี้ จะต้องกำหนดรูปแบบ หรือระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งระบบดังกล่าวจะต้องสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา กรม และกระทรวง ฯ และจะต้องสามารถทำให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษานั้นสามารถปฏิบัติในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 สร้างสื่อ เอกสาร คู่มือ และเครื่องมือเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา คณะทำงานชุดนี้จะประสานงานร่วมมือกับครูหรือบุคลากรของหมวด งานต่างๆ ในการสร้างสื่อ เอกสาร คู่มือและเครื่องมือต่างๆ ที่จะทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีระบบและมีคุณภาพ

1.4 จัดกิจกรรมที่จำเป็นที่สมควร

2. การให้การศึกษแก่ครูและบุคลากร ความรู้ ความเข้าใจ และการยอมรับ ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาของสถาน

ศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนในการดำเนินการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและโน้มน้าวใจให้ครูและบุคลากรยอมรับผูกพันที่จะร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาแก่ครูและบุคลากรดังกล่าว ควรใช้ช่องทางหลากหลายตามความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาซึ่งควรจะมีทั้งการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ครูและบุคลากรมีความรู้ เจตคติตลอดจนความรู้สึกที่จะร่วมดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งแนวคิดที่จะสร้างความรู้สึกร่วมกัน และมีเจตคติที่ดีต่อระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ควรดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจ และความรู้สึกผูกพันที่แสดงระหว่างครูและบุคลากรเอง โดยอาศัยแนวคิดการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วม และการร่วมคิด ร่วมทำ การกระจายอำนาจทางการศึกษา และการแสดงความรับผิดชอบต่อตรงส่วนได้ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าว ได้แก่

- 2.1 การประชุมชี้แจงและศึกษาดูด้วยตนเอง
- 2.2 การประชุมสัมมนา
- 2.3 การฝึกอบรม

3. การตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากสถานศึกษาจะมีคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเห็นชอบด้วยกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และถือเป็นนโยบายที่สำคัญที่สุดในการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนของทีมงานต่าง ๆ ในการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว และยังเป็นการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ ความรัก ความศรัทธาและความผูกพัน ตลอดจนการพัฒนากระบวนการปฏิบัติงาน โดยทีมงานทุกคนได้ดำเนินการร่วมความคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผลทั้งภายใน ภายนอกทีมงาน และระหว่างทีมงานในสถานศึกษา ซึ่งทำให้ทุกทีมงานได้ศึกษาและพัฒนางานของตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ ผลลัพธ์สำคัญของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่จะได้ก็คือคุณภาพของผู้เรียน และคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษารวมทั้งการทำงานอย่างมีความสุขของครูและบุคลากรทุกคน

สรุปได้ว่า การศึกษาและการเตรียมการเป็นกิจกรรมพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาที่โรงเรียนต้องปฏิบัติ ประกอบด้วย การตั้งคณะทำงานศึกษาและวางแผนระบบ การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดและรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา การผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่ การให้ความรู้และสร้างความตระหนักแก่บุคลากร ควรแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมทำอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเกิดพลังในการผลักดันให้บังเกิดตามเจตนารมณ์ของนโยบาย

การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา

ประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารที่หยกแบบกระบวนการทำงานภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับปรัชญา ความเชื่อ เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และภารกิจของสถานศึกษา ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาก็เช่นกัน กระบวนการบริหารอันดับแรกที่สถานศึกษาควรดำเนินการ คือ การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา

กรมสามัญศึกษา (2542 ค : 24-26) เสนอว่า การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา มีองค์ประกอบในการดำเนินการ ดังนี้

1. การจัดทำข้อมูลพื้นฐานการศึกษาของสถานศึกษา การวางแผนพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานั้นการจัดทำข้อมูลพื้นฐานการศึกษาเพื่อให้เป็นสารสนเทศในการตัดสินใจในการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ข้อมูลพื้นฐานการศึกษาของสถานศึกษาจะต้องได้รับการบันทึกจัดเก็บอย่างเป็นระบบ มีความสมบูรณ์ ชัดเจน และเป็นปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายได้จัดทำข้อมูลที่เป็นบริบทและสอดคล้องสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษา ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการและด้านผลผลิตสำหรับประกอบหน้าของจัดการทำข้อมูลพื้นฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีดังนี้

- 1.1 ทำให้สภาพปัจจุบัน / สภาพการเปลี่ยนแปลง / สภาพปัญหาของสถานศึกษา
- 1.2 ช่วยให้การตัดสินใจในการบริหารและการพัฒนาของสถานศึกษา
- 1.3 ช่วยกำหนดแนวทางในการพัฒนาและประชาสัมพันธ์สถานศึกษา
- 1.4 ช่วยประเมินความก้าวหน้าในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ข้อมูลพื้นฐานการศึกษาของสถานศึกษา จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับบริบทมาตรฐานการศึกษาตามปัจจัย กระบวนการและผลผลิตเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งนี้สถานศึกษาสามารถดำเนินการจัดการปรับปรุง จัดเก็บข้อมูลพื้นฐานภายใต้กรอบ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียน ด้านเครือข่าย การเรียนรู้ ด้านบุคลากร ด้านการดำเนินงานในสถานศึกษา และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในส่วนคณะผู้จัดทำข้อมูลพื้นฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา คือ การวางแผนจัดทำข้อมูลพื้นฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการพัฒนาบุคลากรและสื่ออุปกรณ์ให้พร้อมสำหรับการดำเนินการในระดับหมวดวิชา งานและสถานศึกษา เพื่อให้สามารถได้ข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยมีขั้นตอนการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา 7 ขั้นตอน ได้แก่ การทบทวนข้อมูลพื้นฐานและกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายของสถานศึกษา การกำหนดข้อมูลที่จะจัดเก็บ การสร้างเครื่องมือ การเก็บข้อมูล

การใช้ข้อมูล การติดตามประเมินผลการใช้ข้อมูล และการปรับปรุงขั้นตอน / กระบวนการการจัดทำข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบันและทันสมัย (กรมสามัญศึกษา. 2542 ข : 12-13)

สรุปได้ว่า การจัดทำข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษาของสถานศึกษานี้เป็นแนวทางให้สถานศึกษาสามารถประเมินคุณภาพ เพื่อให้ได้สารสนเทศของสถานศึกษาที่ถูกต้องมีคุณภาพในการนำไปตัดสินใจดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2. การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จากแนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 5 ด้าน คือ การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การใช้สถานศึกษาเป็นฐานการบริหาร การมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ การกระจายอำนาจทางการศึกษา และการแสดงความรับผิดชอบต่อที่ตรงสขยได้ เป็นแนวความคิดที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสถานศึกษาในการบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพการศึกษาย่างดีที่สุด ดังนั้น ในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถกำหนดมาตรฐานการศึกษาตนเองได้ ซึ่งมาตรฐานการศึกษาจะต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานการศึกษาระดับชาติกำหนดและมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด โดยมีแนวทางในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา. 2542 ค : 15-27)

2.1 ตั้งคณะทำงานศึกษามาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ธรรมเนียมสถานศึกษา เป็นต้น วิเคราะห์ศักยภาพ ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาและชุมชนมายกร่างกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา ซึ่งคณะทำงานอาจจะ

- 2.1.1 ปรับ - เพิ่มกลุ่มมาตรฐาน
- 2.1.2 ปรับ - เพิ่มรายการมาตรฐาน
- 2.1.3 ปรับ - เพิ่มตัวชี้วัดแต่ละมาตรฐาน
- 2.1.4 อาจจะกำหนดเกณฑ์หรือระดับคุณภาพของแต่ละมาตรฐาน

หรือตัวชี้วัด

2.2 จัดประชุมเพื่อให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณา กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งครูและบุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ตลอดจนคณะกรรมการสถานศึกษา

2.3 ปรับปรุงและจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาหลังจากความเห็นชอบของทุกคน

2.4 เผยแพร่และสร้างความเข้าใจ ความตระหนัก ความผูกพันที่ทุกคนจะต้องร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินการจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ผลลัพธ์ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ทุกคนร่วมกันกำหนด

3. การจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา โรงเรียนจะต้องนำข้อมูลพื้นฐานการศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพราะข้อมูลพื้นฐานเหล่านั้นเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญในการตัดสินใจ ทั้งในเรื่องการวางแผน การบริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ โดยนำมาใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย จุดเน้น และยุทธศาสตร์ในธรรมนูญสถานศึกษาสำหรับความหมายของธรรมนูญสถานศึกษานั้น หมายถึง เอกสารที่เป็นแผนแม่บท ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่าง คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู-อาจารย์ ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ ตามระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งถือว่าเป็นแผนงานดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ธรรมนูญสถานศึกษามี 7 องค์ประกอบ ได้แก่

3.1 ภาพรวมของสถานศึกษา (School Profile) เป็นการเขียนภาพรวมของสถานศึกษา ควรเขียนให้ครอบคลุมในเรื่องความเป็นมา สภาพปัจจุบัน และวิสัยทัศน์

2.3.1 เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นมาและเกียรติประวัติของสถานศึกษา

3.1.2 เพื่อรู้สภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบัน

3.1.3 เพื่อกำหนดการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเป็นทิศทางในการจัดการศึกษาให้เกิดคุณภาพกำหนดทิศทางในอนาคต วิสัยทัศน์ ควรกำหนดโดยศึกษาวิเคราะห์จากนโยบายของหน่วยงานเหนือมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สภาพความเป็นมา สภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาและชุมชน

3.2 เป้าหมายของสถานศึกษา (School Goals) เป็นการกำหนดสิ่งที่สถานศึกษาคาดหวังให้เกิดขึ้น หรือดำเนินการเพื่อให้บรรลุสำเร็จเป้าหมายของสถานศึกษาควรกำหนดให้ครอบคลุมภาระงานในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา เช่นด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ด้านการบริหารและการจัดการ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนและบุคลากร เป็นต้น

3.3 จุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (School Priorities) เป็นการจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายของสถานศึกษา โดยพิจารณาถึงความสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการจำเป็น ศักยภาพของสถานศึกษาและความต้องการของชุมชนในแต่ละจุดเน้น

3.4 บทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา (Code of Education) เป็นการกำหนดแนวทางการเขียนบทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเขียนให้ครอบคลุมถึงการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยคณะกรรมการสถานศึกษา ควรระบุบทบาทหน้าที่และการให้คำปรึกษา การให้กระสนับสนุน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

3.5 แนวปฏิบัติสำหรับผู้เรียน (Student Code of Conduct) แนวปฏิบัติสำหรับผู้เรียนเพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเพื่อพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

และเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ควรเขียนให้ครอบคลุมถึงหน้าที่ของผู้เรียนที่มีต่อตนเอง ครู อาจารย์ เพื่อน สถานศึกษา และสังคม ทั้งนี้ ควรเน้นการมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางปฏิบัติของตนและเน้นบทบาทในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

3.6 แผนงบประมาณ (Budget Plan) การกำหนดงบประมาณของสถานศึกษาทั้งรายรับ – รายจ่าย โดยระบุแหล่งที่มาของรายได้ และรายการค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรม ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในแต่ละปี

3.7 การกำกับ ตรวจสอบ และรายงาน (School Accountability) เป็นการกำหนดแนวทางและวิธีการในการกำกับ ตรวจสอบ และรายงานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3.7.1 การกำกับ (Monitoring) โดยระบุวิธีการ ระยะเวลาในการกำกับตรวจสอบ

3.7.2 การตรวจสอบ (Auditing) โดยระบุวิธีการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาทั้งภายใน (Internal Auditing) และภายนอกสถานศึกษา (External Auditing)

3.7.3 การรายงาน (Reporting) โดยระบุวิธีการ ระยะเวลาผู้รับผิดชอบและผู้รับรายงาน

สำหรับขั้นตอนการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษานั้น กรมสามัญศึกษา (2542 ท : 28 – 29) ได้กำหนดขั้นตอนนี้ไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษา การร่างธรรมนูญสถานศึกษา การเสนอร่างธรรมนูญสถานศึกษาต่อบุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษา และการประกาศใช้ธรรมนูญสถานศึกษา

4. การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่จะได้มาซึ่งแผนการดำเนินงานรายปีของสถานศึกษา โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีจะเป็นการนำเอายุทธศาสตร์และกิจกรรมที่กำหนดในธรรมนูญสถานศึกษาในแต่ละปีหรือศึกษามาดำเนินการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาควรดำเนินการตามขั้นตอน ต่อไปนี้

4.1 การตั้งคณะทำงานพิจารณาการร่างกรอบแผนงาน โครงการของสถานศึกษา คณะทำงานนี้อาจประกอบไปด้วยผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวด งาน และแผนงานของสถานศึกษา ร่วมดำเนินการให้ได้กรอบแผนงานนี้

4.1.1 กำหนดปัญหา ต้องสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและสามารถชี้ชัดถึงปัญหาอย่างแท้จริง ซึ่งจะประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) ด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งจะได้อัตถุประสงค์หรือทิศทางการดำเนินงานอย่างชัดเจน

4.1.2 การวิเคราะห์ปัญหา ต้องหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาเพราะการรู้สาเหตุของปัญหาก็จะสามารถแก้ปัญหาได้ ดังนั้นการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาควรมีการตรวจสอบที่ดีเพื่อให้แน่ใจว่าได้สาเหตุที่แท้จริง ดังนั้นข้อมูล สารสนเทศ และกระบวนการคิดวิเคราะห์สิ่งเฉพาะที่ของคณะทำงานทุกคนจะมีสำคัญมาก

4.1.3 การออกแบบทางเลือกและการตัดสินใจเลือก: ในขั้นตอนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะพัฒนาและเลือกข้อสรุปหรือแนวทางแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ เพราะทางเลือกที่ตัดสินใจจะเป็นแผนนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะต้องตระหนักว่าทางเลือกในการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพผลนั้นเป็นยุทธศาสตร์ที่มีคุณภาพ

4.1.4 จัดทำกรอบแผนงาน / โครงการเสนอที่ประชุมพิจารณา โดยที่กรอบแผนงานที่เสนอนั้น คณะทำงานเชื่อมั่นว่าจะสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและเป็นไปตามธรรมนูญสถานศึกษา

4.2 จัดประชุมพิจารณากรอบแผนงานและงบประมาณของสถานศึกษา ที่ประชุมอาจจะมีหลายระดับ เช่นที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ที่ประชุมครู – อาจารย์ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม และตระหนักในปัญหา มีความรับผิดชอบ ผู้พินิจจะร่วมแก้ไขปัญหของสถานศึกษา

4.3 ให้ทุกฝ่าย หมวต งาน ร่วมกันวางแผนปฏิบัติการของฝ่าย หมวต งาน ของคนในชั้นตอนนี้ ฝ่าย หมวต งานและการวางแผนกำหนดกิจกรรมการดำเนินงานและงบประมาณอย่างละเอียดชัดเจน ซึ่งในการวางแผนนี้ควรมุ่งเน้นกระบวนการวางแผนแบบที่ส่วนร่วมและการใช้ข้อมูล สารสนเทศ มาพิจารณาความสามารถในปัจจุบันและความสามารถที่มุ่งหวังตามเป้าหมายมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้ได้แผนที่มีความสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมั่นใจว่าจะได้รับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

4.4 จัดประชุมชี้แจงและพิจารณาแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา เป็นการสร้างความตระหนัก ความรับผิดชอบและความผูกพันของบุคลากรทุกคนในการร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมตัดสินใจ ในการดำเนินารตามปรัชญา วิสัยทัศน์ การกิจ มาตรฐานการศึกษา และธรรมนูญสถานศึกษา

4.5 ปรับปรุงและจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาขั้นตอนนี้ ฝ่ายแผนงานของสถานศึกษาอาจจะเป็นผู้ดำเนินการร่วมกับหัวหน้าหมวตในการปรับเปลี่ยนตามมติของที่ประชุม และจัดทำเล่มแผนปฏิบัติให้สมบูรณ์

4.6 ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเป็นการขออนุมัติแผนปฏิบัติการเพื่อที่จะดำเนินการต่อไป

4.7 ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ในขั้นตอนนี้เป็นการนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation) สถานศึกษาโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนฝ่าย หมวต งาน จะต้องมียุทธศาสตร์ของการปฏิบัติงานตามแผน รวมทั้งการกำกับติดตาม และประเมินผล เช่น เผยแพร่และจัดส่งแผนปฏิบัติการประจำปี การกำหนดเป็นนโยบายและเป้าหมายในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน หรือวิธีการปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยเป็นแนวทางการดำเนินการปฏิบัติที่ชัดเจน ตลอดจนระบบการติดตาม การรายงานเป็นระยะๆ ซึ่งทั้งนี้ต้องอยู่บนหลัก

การลงมือให้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการและความผูกพัน (Commitment) ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของครู อาจารย์และทุกคนในสถานศึกษา

5. การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นการนำภาระงานของสถานศึกษาทั้งหมดจากทุกฝ่าย หมายถ งานจัดทำเป็นมาตรฐาน ทั้งมาตรฐานของผลผลิตกระบวนการและปัจจัย โดยจัดทำเป็นเอกสารมาตรฐานใน 3 ระดับ คือ

5.1 มาตรฐานรวมของสถานศึกษา เป็นมาตรฐานที่แสดงถึงนโยบายบริหารหรือทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เช่น ธรรมนูญสถานศึกษา มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งด้านผลผลิต กระบวนการและตัวปัจจัย เป็นตัวควบคุมมาตรฐาน

5.2 มาตรฐานการปฏิบัติงานของ ฝ่าย หมายถ งาน เป็นมาตรฐานที่แสดงการปฏิบัติงานของฝ่าย หมายถ งาน เริ่มตั้งแต่ปัจจุบัน กระบวนการ และผลผลิต โดยระบุรายละเอียดถึงขั้นตอนการปฏิบัติงาน ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร โดยมีมาตรฐานปัจจัย กระบวนการ และผลผลิตเป็นตัวควบคุมมาตรฐาน

5.3 มาตรฐานรายละเอียดการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล เป็นมาตรฐานที่แสดงรายละเอียดการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาแต่ละบุคคลที่ปฏิบัติงานตั้งแต่ปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต ซึ่งแสดงขั้นตอนการทำงานอย่างชัดเจน โดยระบุรายละเอียดของงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติงานของฝ่าย หมายถ งาน โดยใช้มาตรฐาน กระบวนการและผลผลิตเป็นตัวควบคุมมาตรฐาน

สำหรับแนวทางการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษาประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ การให้ความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน การจัดทำมาตรฐานรวมของสถานศึกษา การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของฝ่าย หมายถ งาน การจัดทำมาตรฐานรายละเอียดการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล การจัดให้มีการประชุมพิจารณา ทบทวน และรับรองมาตรฐานทุกระดับและหาความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา และการจัดให้มีการประชุม ตรวจสอบ ทบทวนการปฏิบัติตามมาตรฐานเป็นระยะ ๆ (กรมสามัญศึกษา, 2542 ต : 31 - 33)

การนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้

หลังจากการวางแผนที่ได้เอกสารสำหรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานแล้ว โรงเรียนต้องนำแผนมาปฏิบัติโดยการมอบหมายภารกิจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องภายในโรงเรียน ได้แก่ ครู นักการภารโรง นักเรียน และชุมชน แล้วอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งกรมสามัญศึกษา (2542 ท : 35 - 37) เสนอว่า สถานศึกษาโดยเฉพาะผู้บริหารจะต้องมียุทธศาสตร์ในการนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ เพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาเป็นไปตามแผนที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและแนวทางที่สถานศึกษาควรดำเนินการมีดังนี้

1. ทบทวนแผนการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการสร้างความเข้าใจ ความตระหนัก ความรับผิดชอบ และความผูกพันในภารกิจของสถานศึกษาที่ทุกคนมีส่วนร่วม กำหนด ดัดสั่นใจ และพร้อมที่จะดำเนินการตามแผนอย่างมีคุณภาพเพื่อคุณภาพของผู้เรียน และสถานศึกษา ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนด ดังนี้

- 1.1 ทวรมนุษยสถานศึกษา
- 1.2 มาพรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- 1.3 มาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 1.4 ข้อมูลพื้นฐานการศึกษา
- 1.5 แผนปฏิบัติการประจำปี

2. พัฒนาบุคลากร เป็นการพัฒนารุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ และเจตคติที่ดี ต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีความสามารถในการทำงานร่วมกัน ในระบบปฏิบัติงานที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ทุกคนได้รับการพัฒนาและปรับปรุงการทำงานของตนเอง และทีมงานอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ มีความมั่นใจในความก้าวหน้าและความสำเร็จของสถานศึกษาที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยเน้นให้เกิดคุณลักษณะต่อไปนี้

- 2.1 ความรู้ความเข้าใจในการประกันคุณภาพการศึกษา
- 2.2 จิตสำนึก ความรู้สึกที่ดีในการประกันคุณภาพการศึกษา
- 2.3 การทำงานเป็นทีม
- 2.4 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 2.5 การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานและการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน
- 2.6 ระบบการทำงานที่มีคุณภาพ
- 2.7 ภาวะผู้นำเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

3. จัดสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นการสนับสนุนของสถานศึกษาที่จะให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุขทั้งปัจเจกบุคคลและทีมงาน หรือหมวด งาน สถานศึกษาคควรสำรวจ ความต้องการ ความจำเป็นและระดมสรรพกำลังในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในสิ่งต่อไปนี้

- 3.1 เอกสาร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์
- 3.2 นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา
- 3.3 แหล่งหรือศูนย์บริการทางวิชาการ
- 3.4 ระบบข้อมูล สารสนเทศ
- 3.5 อาคารสถานที่ ห้องประชุม

3.6 บรรยายภาค สมาพันธลุ่ม

3.7 งบประมาณ

4. การดำเนินงานการประกันคุณภาพ เป็นการกำหนดและปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ เพื่อให้การปฏิบัติตามแผนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งมุ่งเน้นกระบวนการควบคุมคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยครูและบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อให้ได้คุณภาพของผู้เรียนและสถานศึกษา โดยกำหนดจัดทำ

4.1 กำหนดนโยบาย

4.2 กำหนดโครงสร้างการปฏิบัติงาน

4.3 กำหนดระบบมาตรฐานควบคุมการปฏิบัติงาน เช่น การประชุม

การรายงาน

4.4 กำหนดระบบการตรวจสอบ และประเมินผล

4.5 กำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน

5. การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล เป็นการสร้างความตระหนักในความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของบุคลากรและทีมงานทุกคน ตลอดจนการปรับปรุงพัฒนาให้ได้คุณภาพ และมาตรฐานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกคนได้เรียนรู้ ได้พัฒนาและมีความสุข ความพึงพอใจในการทำงาน และสามารถดำเนินการตามบทบาทหน้าที่และภารกิจตามแผนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้สำเร็จ ดังนี้

5.1 สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในการนิเทศกำกับติดตาม และประเมินผลของสถานศึกษา

5.2 การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการวางแผน และดำเนินการนิเทศกำกับติดตาม และประเมินผล

5.3 การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ทั้งระดับรายบุคคล รายนกลุ่ม ทีมงาน รายนหน่วยงาน หรือฝ่าย และรายมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

5.4 การให้ข้อมูลป้อนกลับ การสร้างขวัญกำลังใจ และการปรับปรุงพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้เป็นการกิจที่ก่อให้เกิดผล ซึ่งจะเป็นตัวบ่งชี้ผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา การกำหนดโครงสร้างการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา การกำหนดปฏิทินปฏิบัติงานการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน การจัดให้มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน การจัดให้มีแหล่งเรียนรู้หรือศูนย์บริการทางวิชาการ การจัดอาคารสถานที่ให้มีสภาพแวดล้อมที่เกื้อต่อการพัฒนา

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ในส่วนของการตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินงานของสถานศึกษา รวมถึงระดับเขตพื้นที่การศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ และถือว่าเป็นการประเมินภายใน

กระทรวงศึกษาธิการ (2541 : 44 – 45) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า การประเมินผลเป็นส่วนสำคัญในการตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาว่าเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ โดยการเปรียบเทียบผลงานที่เกิดขึ้นจริงจากการปฏิบัติกับผลตามจุดประสงค์และเป้าหมาย การประเมินผลจะช่วยให้ผู้บริหารทราบข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จ ข้อดี ข้อเสียที่ทั้งหมายถึงแนวทางในการปฏิบัติ และแก้ไขการดำเนินงานจะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ถ้าครู และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบและปฏิบัติรายละเอียดต่อไปนี้

1. การส่งเสริมให้โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา คือ การจัดการศึกษาของโรงเรียนสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อ สร้างความมั่นใจกับผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและลูกค้า โดยมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้
 - 1.1 เพื่อให้โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 1.2 เพื่อสนับสนุนให้โรงเรียนได้มีการบริหารระบบคุณภาพมีการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน
 - 1.3 เพื่อสนับสนุนให้โรงเรียนแสดงภาวะหน้าที่ความรับผิดชอบต่อนักเรียนและผู้ปกครอง มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด และผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา
2. การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ เป็นการปฏิบัติงานเพื่อทราบข้อมูลต่าง ๆ ในการนำแผนไปปฏิบัติ โดยมีหลักสำคัญคือ
 - 2.1 สถานศึกษาจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ต้องมีการบริหารงานคุณภาพ (Quality Management)
 - 2.2 การกำกับติดตาม เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงาน เป็นการควบคุม เฝ้าระวัง เพื่อตรวจสอบเป็นระยะ ๆ ว่ามีการปฏิบัติงานตรงตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายและเวลาที่กำหนด นอกจากนี้การกำกับติดตามเป็นการจัดงานให้เกิดประสิทธิภาพ
 - 2.3 การตรวจสอบ เป็นกระบวนการที่จะทำให้ทราบถึงสถานการณ์ของงานที่เป็นอยู่ เมื่อเปรียบเทียบกับสิ่งที่กำหนดไว้หรือวางแผนไว้ การตรวจสอบทำได้ 2 ลักษณะคือ การตรวจสอบภายในและการตรวจสอบภายนอก
 - 2.4 สถานศึกษาต้องมีทราวงานในความสำเร็จหรือ ความล้มเหลวในการดำเนินการจัดการศึกษาให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ทราบ

3. การรายงาน เป็นการนำเสนอรายงานข้อมูลสารสนเทศทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ ปัญหา อุปสรรคที่เกิดในการดำเนินงาน และหรือผลการดำเนินงานติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชนได้ทราบเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานโดยมีจุดมุ่งหมาย

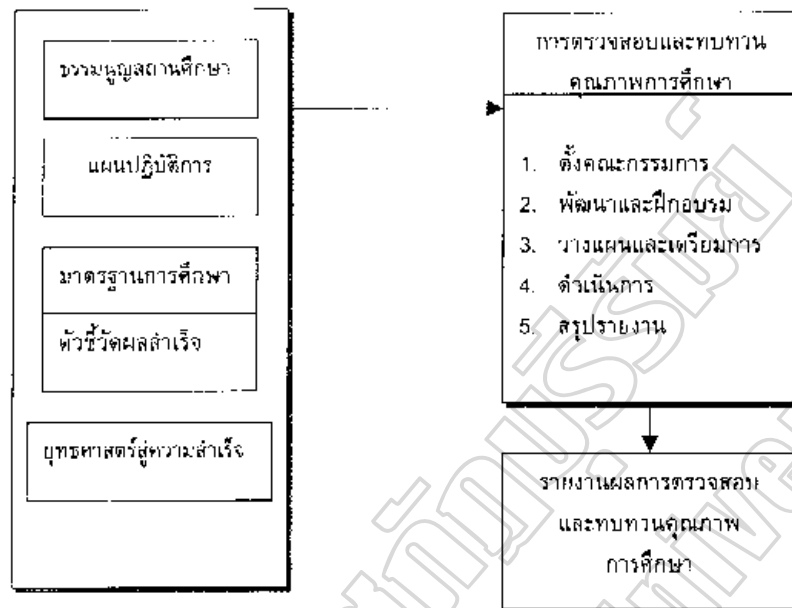
3.1 เพื่อให้มีข้อมูลที่จะสามารถให้การสนับสนุนการดำเนินงานทางการศึกษา ของหน่วยงานแต่ละระดับ

3.2 เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบความเคลื่อนไหวการดำเนินงานทางการศึกษา ของหน่วยงานทางการศึกษาระดับต่าง ๆ

3.3 เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทราบความเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงปัจจัยพื้นฐานด้าน สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ของจังหวัดอย่างต่อเนื่อง

สำหรับ ผู้เกี่ยวข้องที่สถานศึกษาต้องรายงาน ได้แก่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการ โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน คณะกรรมการต่าง ๆ ระดับจังหวัด ชุมชน หรือผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ส่วน ระยะเวลาการรายงานอาจขึ้นอยู่กับนโยบายของสถานศึกษา และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ในการตรวจสอบ จะแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นการตรวจสอบภายใน หรือ การประเมินตนเองเป็นการตรวจสอบทุกขั้นตอนของการทำงานตั้งแต่การตรวจสอบปัญหา ความต้องการ ความพร้อมหรือความเป็นไปได้ของงาน ความเหมาะสมและความชัดเจนของ แผนงาน ผลการดำเนินงานเป็นระยะ ผลสรุปของงาน ผลระยะยาว โดยมีหลักคือผู้ทำงานเป็นผู้ ตรวจสอบแล้วนำผลไปใช้การตรวจสอบภายในจึงเป็นการตรวจสอบเพื่อพัฒนางานของผู้ปฏิบัติ และลักษณะที่สองเป็นการตรวจสอบภายนอก หมายถึง การตรวจสอบโดยบุคคลที่ไม่ได้ร่วม ปฏิบัติงานเป็นผู้ตรวจสอบ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2541 : 77 – 78)

กรมสามัญศึกษา (2542 ข : 25 – 28) เสนอว่า ในการปฏิบัติการตรวจสอบและ ทบทวนคุณภาพเป็นภารกิจของโรงเรียน และถือว่าการตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงานทั้งระบบด้วยตนเอง เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานี้ก็ควร เป็นการประเมินภายในของสถานศึกษาเพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุงคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษา ดังภาพประกอบ 1



ภาพประกอบ 1 แนวทางการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพทางการศึกษา

ในการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาหนึ่งโรงเรียนควรมีตั้ง คณะกรรมการการตรวจสอบ ทบทวนซึ่งควรมาจากบุคลากรหลายฝ่าย และในระยะเริ่มต้นควร จัดให้มีการพัฒนาและฝึกอบรม สถานศึกษาควรดำเนินการวางแผนการตรวจสอบ และทบทวน อย่างเป็นระบบ ตลอดจนเตรียมสื่อ เครื่องมือ เกณฑ์คุณภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นไปตาม ขบวนการสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาของสพท หนศึกษาและมาตรฐานการศึกษาของหน่วย งานต้นสังกัด และองค์การประเมินคุณภาพการศึกษายกยอก ซึ่งขั้นตอนการตรวจสอบ และ ทบทวนคุณภาพการศึกษาที่จะเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้ (กรมสามัญ ศึกษา, 2542 ค : 38 – 42)

1. ขั้นตอนเตรียมการ

- 1.1 สถานศึกษาตั้งคณะทำงานวางระบบการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการ ศึกษา
- 1.2 คณะทำงานวางแผนกำหนดแนวทางและปฏิบัติในการตรวจสอบและทบทวน คุณภาพการศึกษา
- 1.3 สถานศึกษาตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

2. ขั้นตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

2.1 คณะกรรมการดำเนินการตามระบบคู่มือการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ

การศึกษา

2.2 คณะกรรมการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามเวลาที่กำหนด

3. ขั้นสรุปผล

3.1 คณะกรรมการประชุมเพื่อสรุปผลการตรวจสอบทบทวนและจัดทำรายงาน

3.2 คณะกรรมการนำเสนอการตรวจสอบและทบทวนให้คณะกรรมการสถาน

ศึกษาทราบ

4. ขั้นรายงาน

4.1 สถานศึกษาวางแผนการนำเสนอ และจัดทำรายงานผลการ ตรวจสอบและ
ทบทวนของสถานศึกษา

4.2 เสนอผลการตรวจสอบและทบทวนให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

4.3 สถานศึกษารายงานหน่วยงานต้นสังกัด

4.4 สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม

การรายงานนับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะนำเสนอผลการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา ให้ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนได้รับทราบ ความก้าวหน้า ความ สำเร็จของสถานศึกษา ซึ่งผลลัพธ์จากการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาจะออกมา เป็นรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา ซึ่งรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีนี้ จะใช้เป็นหลักฐานสำคัญในการนำเสนอผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษาและธรรมเนียมสถานศึกษา ให้คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาจาก ภายนอก เช่น เขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงฯ และองค์กรประเมินภายนอก นอกจากนี้การ รายงานยังเป็นการสร้างความรู้สึก ความเข้าใจอันดีของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องตลอดจนผู้ ปกครอง ชุมชนและสังคม ที่ได้ร่วมมือหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการ ศึกษาของสถานศึกษา และยังสามารถวิเคราะห์ให้เห็นจุดเด่น จุดด้อยที่ทุกคนจะร่วมกันพัฒนา ปรับปรุง ให้คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาสูงขึ้นต่อไป

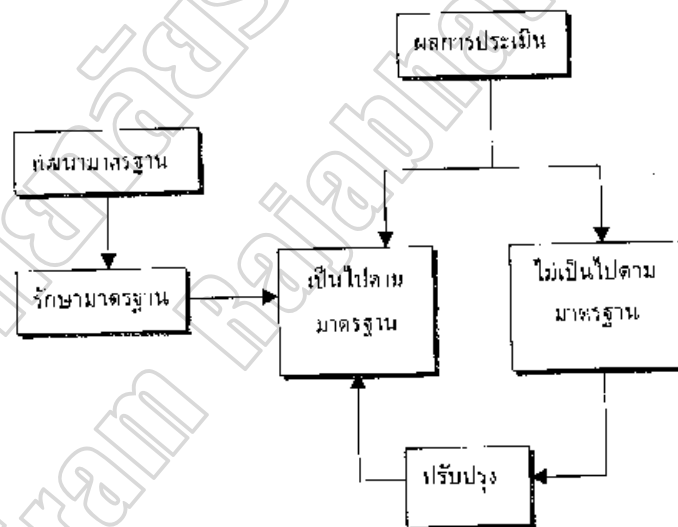
ในระบบการตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาสถานศึกษา จะ ดำเนินการตรวจสอบ และทบทวนการดำเนินงานของตนเองทั้งระบบว่า การดำเนินการประกัน คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ในรอบหนึ่งปีตามมาตรฐานการศึกษาและธรรมเนียมสถาน ศึกษา มีความเจริญก้าวหน้าหรือได้รับความสำเร็จเพียงใด เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีเขตพื้นที่การศึกษาและกระทรวงฯ ทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวน ติดตาม และประเมินผล การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาด้วย

สรุปได้ว่า การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพของสถานศึกษา ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ ได้แก่ การแต่งตั้งกรรมการดำเนินการประเมินภายในสถานศึกษา ประกอบด้วยให้ความรู้แก่คณะกรรมการ การกำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน การตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน และการกำหนดการแก้ไข ติดตาม กำกับ และประเมินผลทั้งในระดับบุคคล กลุ่มงาน หมวดวิชา ฝ่าย และการเสนอรายงานผลการตรวจสอบและทบทวนให้หน่วยงานคณะกรรมการโรงเรียน ชุมชน และต้นสังกัดทราบ

การพัฒนาและการปรับปรุงมาตรฐาน การศึกษา

การพัฒนาปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงานที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคลากรทุกคน ทุกฝ่าย หมวด งาน สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเป็นระบบ มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา

กรมสามัญศึกษา (2542 ค : 43 - 45) กล่าวไว้ว่า การพัฒนาและการปรับปรุงมาตรฐานจะเกิดขึ้นหลังจากที่สถานศึกษา ได้ประเมินภายใน หรือทำการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาแล้วว่า ผลการประเมินเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ ในกรณีที่ไปเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดก็จะมีการรักษามาตรฐาน และพัฒนามาตรฐานให้สูงขึ้น และในกรณีที่ไปไม่เป็นไปตามมาตรฐานก็จะมีปรับปรุงกระบวนการหรือการปฏิบัติงานให้ได้มาตรฐาน ดังภาพประกอบ 2



ภาพประกอบ 2 การพัฒนาและการปรับปรุงมาตรฐาน

การพัฒนาและการปรับปรุงมาตรฐานนั้นมีมาตรฐานอยู่ 2 ระดับใหญ่ ๆ คือ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และมาตรฐานการปฏิบัติงานตามภาระงานของฝ่าย หน่วยงาน และบุคคล และในการพัฒนาและการปรับปรุงมาตรฐาน สถานศึกษาจึงสามารถดำเนินการได้ ทั้งมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานการปฏิบัติงาน การพัฒนาและปรับปรุง มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จะเกิดขึ้นในกรณีที่สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ตามมาตรฐานที่กำหนด การได้รับการรับรองจากองค์กรประเมินภายนอกหรือต้องการยกระดับ มาตรฐานการศึกษาบางด้านหรือบางมาตรฐานที่สามารถดำเนินการได้สำเร็จแล้วให้สูงขึ้นของ สถานศึกษา สามารถดำเนินการได้ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา. 2542 ข : 32 - 34)

1. คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณา ดัดลั้นใจพัฒนาและปรับปรุง มาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษาจากข้อมูลสารสนเทศหรือผลการตรวจสอบประเมินคุณภาพ
2. คณะกรรมการสถานศึกษาอาจจัดประชุมครูและบุคลากรของสถานศึกษาแล้ว เสนอผลการประเมิน และข้อมูลสารสนเทศในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษาและธรรมนูญสถานศึกษา เพื่อขอความเห็นจากที่ประชุมในการพัฒนาและ ปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
3. สถานศึกษาดำเนินการตามแนวทางบริหารจัดการทำมาตรฐานการศึกษาของสถาน ศึกษา

- 3.1 ตั้งคณะทำงานยกร่างมาตรฐานของสถานศึกษา
- 3.2 ประชุมพิจารณามาตรฐานของสถานศึกษา
- 3.3 ปรับปรุงและจัดทำมาตรฐานของสถานศึกษา
- 3.4 เผยแพร่และสร้างความผูกพันในมาตรฐานของสถานศึกษา

การพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงาน มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคลากร ทุกคน ทุกฝ่าย หน่วยงาน สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเป็นระบบ มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อให้การดำเนินการของสถานศึกษาเป็นไปตามมาตรฐาน การศึกษา และธรรมนูญสถานศึกษา การพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เช่น การจัดการศึกษาของสถานศึกษายังไม่เป็นไป ตามมาตรฐานที่กำหนด สถานศึกษาก็ต้องพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงานหรือ สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานแล้วสถานศึกษาจะดัดแปลงพัฒนาและปรับปรุง มาตรฐานการปฏิบัติงานอีกเช่นกัน ดังนั้นมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่าย หน่วยงาน ฝ่าย งาน และบุคคล จึงเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา ที่จะ ทำให้เกิดคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ในการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐาน การดำเนินงาน สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา. 2542 ค : 48 - 50)

1. จัดประชุมเพื่อทบทวนผลการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของฝ่าย
หมวด งาน และบุคคล

2. ให้ฝ่าย หมวด งาน และบุคคลประเมินตนเอง ซึ่งอาจดำเนินการได้ดังนี้

2.1 ผู้รับผิดชอบทบทวนมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านกระบวนการและด้าน
ปัจจัยที่นำไปสู่มาตรฐานด้านผลผลิตที่กำหนดไว้

2.2 ผู้รับผิดชอบวิเคราะห์สาเหตุที่ไม่บรรลุตามมาตรฐานด้านผลผลิต เช่น ขัน
ตอนการปฏิบัติงาน ขั้นตอนปฏิบัติงานไม่มีความชัดเจน ผู้ปฏิบัติงานยังขาดความรู้และทักษะ
บางประการ การทำงานเป็นทีมยังไม่ดีผล ระบบทิศทางการทำงานที่วุ่นวายและประเมินผลไม่มีประ
สิทธิภาพ

2.3 พิจารณาทงเลือกในการปรับปรุง โดยวิธีต่างๆ ตามที่เห็นควร เช่น การ
ตั้งคำถามตนเอง เพื่อให้เกิดความคิดในการปรับปรุง เป็นต้น ในกระบวนการดำเนินงานหรือ
ขั้นตอนในการดำเนินงานที่ผ่านมา เช่น มีขั้นตอนใดที่ควรแก้ไข มีขั้นตอนใดที่ควรเปลี่ยนแปลง
มีขั้นตอนใดที่ควรยุบรวม มีขั้นตอนใดที่ควรตัดทิ้งออกไป มีขั้นตอนใดที่ต้องใช้ทักษะเพิ่มและมี
ขั้นตอนใดที่ควรเพิ่มรายละเอียด

2.4 วางแผนพัฒนาปรับปรุงอย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

2.5 ดำเนินการพัฒนาและปรับปรุง โดยอาศัยแนวทางกรจัดทำมาตรฐาน
ปฏิบัติงานดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

สรุปได้ว่า การพัฒนาและการปรับปรุงดังกล่าวมาแล้วเป็นการปรับปรุงมาตรฐาน
การปฏิบัติงานที่จะทำให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐาน
การศึกษาของสถานศึกษาและเกิดการพัฒนาคูณภาพมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่องไม่มีที่
สิ้นสุด ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญคือ การพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐาน
การศึกษาของโรงเรียนและมาตรฐานการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสภาพของปัญหาความ
ต้องการความจำเป็นและทรัพยากรที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานตามสภาพของโรงเรียน

การเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีระบบการประกัน
คุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ซึ่งประกอบด้วยระบบการประกัน
คุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถาน
ศึกษาจัดให้มีระบบ การประกันคุณภาพภายใน และถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็น
กระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสถานศึกษาจะต้องจัดทำราย
งานประจำเป็นเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน
เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อเป็นการรองรับการประกันคุณ
ภาพจากองค์กรภายนอก

กรมสามัญศึกษา (2542 ค : 52-54) กล่าวถึงการประกันคุณภาพภายนอกว่าจะมีการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีและเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ในการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพจากองค์กรภายนอกนั้น สิ่งสำคัญที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการก็คือ การเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก คณะกรรมการประเมินจากองค์กรภายนอกจะแจ้งหรือประสานงานเกี่ยวกับระบบหรือขั้นตอนวิธีการในการประเมินให้ทราบ ซึ่งสถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้

1. การสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และเข้าใจถึงการที่สถานศึกษา กำลังเตรียมพร้อมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก เป็นการกระตุ้นใจให้ทุกคนมีความพร้อมและกระตือรือร้นที่จะรับการประเมิน และการรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งการสร้างความเข้าใจนี้จะทำให้ทุกคน ทุกทีมงาน ในสถานศึกษามีความพร้อมในทุกด้าน การสร้างความเข้าใจนี้ไม่ใช่การสร้างการรับรู้แต่เพียงเฉพาะแก่ครูและบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาเท่านั้นแต่หมายรวมถึงทุกคนที่อยู่ทั้งในและนอกสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็น ผู้เรียน พ่อค้า แม่ค้าและผู้ปกครองชุมชน ซึ่งบุคลากรเหล่านี้มีส่วนร่วมอย่างสำคัญในความสำเร็จของสถานศึกษา

2. การเตรียมการด้านบุคลากร เป็นการเตรียมความพร้อมในด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโดยตรง เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการของสถานศึกษา สิ่งสำคัญที่สถานศึกษาควรดำเนินการคือ ความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของบุคลากรเหล่านั้น ตลอดจนความสามารถในการแสดงข้อมูลสารสนเทศ หรือเอกสารและการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสถานศึกษาควรจะต้องวางแผนและดำเนินการตามระบบขั้นตอนของการประเมินที่คณะกรรมการประเมินภายนอกได้แจ้งหรือประสานงานเป็นข้อตกลงไว้ การวางแผนเพื่อรับการประเมินจากองค์กรภายนอก และทดลองดำเนินการตามแผนที่วางไว้ ก่อนที่จะมีการประเมินจริงจากคณะกรรมการประเมินภายนอกเป็นสิ่งที่สร้างความมั่นใจให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน และยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับครูและบุคลากรอื่นๆ ที่พร้อมจะรับการประเมินจากองค์กรภายนอก

3. การเตรียมการด้านเอกสารรายงาน สื่อ อุปกรณ์ นับเป็นการเตรียมการที่สำคัญที่สุด เพราะเอกสาร รายงาน สื่อ ต่างๆ จะเป็นหลักฐานร่องรอยที่ให้ข้อมูลสารสนเทศ หรือผลลัพธ์สำคัญในการแสดงความก้าวหน้าหรือผลสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งผลงานดังกล่าวควรจะชี้หรือแสดงให้เห็นคุณภาพของผู้เรียน กระบวนการทำงาน ทั้งการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอนที่แสดงถึงความเปลี่ยนแปลงที่ดี ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ผู้เรียนมีความพึงพอใจ ผู้ปกครองและชุมชนให้การยอมรับ ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและธรรมเนียมของสถานศึกษา เอกสาร รายงาน สื่อ อุปกรณ์ที่สถานศึกษาควรจัดเตรียมให้พร้อมเพื่อรับการประเมินจากองค์กรภายนอก มีดังนี้

3.1 เอกสารรายงาน และรายงานผลต่างๆ เช่น ธรรมนูญสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี รายงานผลการเรียน รายงานความก้าวหน้าต่างๆ รายงานการประชุม รายงานการประเมิน ตลอดจนเอกสารคู่มือที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3.2 รายงานผลการตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3.3 ระบบข้อมูล สารสนเทศ ของสถานศึกษาที่แสดงความสามารถหรือคุณภาพของสถานศึกษาตลอดจนผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

3.4 เอกสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

4. รายงาน หลักฐานการดำเนินงานให้เป็นไปตามระเบียบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เช่น มาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษาของ ฝ่าย หน่วยงาน และบุคคล เป็นต้น

5. รายงานผลการปรับปรุง พัฒนา ตลอดจนบันทึกผลการปรับปรุงพัฒนาตามระบบการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การเตรียมการรับการประเมินจากองค์กรภายนอก เป็นกิจกรรมในการเตรียมความพร้อมในการเสนอเข้ารับการประเมินจากองค์กรภายนอกเพื่อขอใบรับรอง ใ้แก่นักกรสร้างความสำเร็จให้แก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การเตรียมการด้านบุคลากร และการเตรียมการเกี่ยวกับเอกสารรายงาน หลักฐาน สื่อ และอุปกรณ์ในการนำเสนอผลงาน อย่างไรก็ตามจะมีการประเมินจากองค์กรภายนอก ตามกำหนดการนั้น สถานศึกษาคงมีความมั่นใจในทุกด้าน และเชื่อมั่นว่าสถานศึกษาจะดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้สำเร็จ ได้รับการรับรองคุณภาพจากองค์กรภายนอก และมีความมุ่งมั่นที่จะยกระดับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สูงขึ้นตลอดไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

มีผู้ที่ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและนำเสนอดังต่อไปนี้

ประเสริฐ บุญฤทธิ์ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องการบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารทั่วไปเมื่อพิจารณาในภาพรวมขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ของผู้บริหารระดับต่างๆ ปรากฏว่าปฏิบัติสูงสุด ในการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ และมอบหมายให้บุคลากรได้อย่างเหมาะสม
 2. งานธุรการ เมื่อพิจารณาในภาพรวม ขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ของผู้บริหารในระดับต่างๆ ปรากฏว่า ปฏิบัติสูงสุด ในการจัดหาหลักฐานการเงิน และบัญชีการเก็บรักษาเงิน เอกสารการเงิน อย่างปลอดภัยและเป็นปัจจุบัน
 3. งานวิชาการ เมื่อพิจารณาในภาพรวม ขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ของผู้บริหารในระดับต่างๆ ปรากฏว่า ปฏิบัติสูงสุดในการจัดระเบียบนักเรียนทุกระดับชั้นให้เป็นปัจจุบัน
 4. งานปกครองนักเรียน เมื่อพิจารณาในภาพรวม ขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ของผู้บริหารระดับต่างๆ ปรากฏว่า ปฏิบัติสูงสุดในการยกย่องชมเชยเพื่อให้กำลังใจแก่นักเรียนผู้ประพฤติดี
 5. งานบริการ เมื่อพิจารณาในภาพรวม ขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ของผู้บริหารระดับต่างๆ ปรากฏว่า ปฏิบัติสูงสุดในการอำนวยความสะดวกแก่ครูและนักเรียนให้ได้รับการบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ โรงเรียนขนาดใหญ่ ปฏิบัติสูงสุดในการจัดบริการห้องสมุดแก่ครูนักเรียน อย่างเพียงพอ ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กปฏิบัติสูงสุดในการอำนวยความสะดวกแก่ครูและนักเรียนให้ได้รับน้ำดื่ม น้ำใช้
 6. งานโรงเรียนกับชุมชน เมื่อพิจารณาในภาพรวมขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ของผู้บริหารในระดับต่างๆ ปรากฏว่า ปฏิบัติสูงสุดในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับชุมชน และในความสัมพันธ์ในดำเนินงานวิชาการ เมื่อพิจารณาขนาดของโรงเรียนปรากฏว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ปฏิบัติสูงสุดในด้านกีฬา และโรงเรียนขนาดเล็กปฏิบัติสูงสุดในด้านพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับชุมชน เมื่อพิจารณาในระดับของประสบการณ์พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปีขึ้นไป ปฏิบัติสูงสุดในการเผยแพร่เกียรติประวัติทางด้านกีฬาต่างๆ ส่วนผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี และ ตั้งแต่ 5 - 10 ปี ปฏิบัติสูงสุดในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับชุมชน
- เพชร ชรรมราช (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 พบว่า
1. งานวิชาการ มีปัญหาที่สำคัญได้แก่ การขาดแคลนแหล่งวิทยากร และสถานประกอบการในท้องถิ่น ขาดบุคลากรทำหน้าที่วิเคราะห์ และประเมินงานวิชาการ ข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ อุปกรณ์การสอนของครูมีไม่เพียงพอ อาคารสถานที่ไม่อำนวยความสะดวกจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมทางวิชาการได้รับความสนใจจากชุมชนน้อย
 2. งานธุรการ ได้แก่ ขาดบุคลากรทำงานด้านธุรการ ครูไม่เข้าใจการทำธุรการ วัสดุครุภัณฑ์ทางการศึกษา ขาดบุคลากรทำหน้าที่การเงินและพัสดุของโรงเรียน

3. งานปกครองของโรงเรียน ได้แก่ ขาดบุคลากรทำหน้าที่วิเคราะห์ นักเรียนไม่สนใจการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ขาดผู้มีความรู้ ความชำนาญ ด้านการรับผิดชอบต่อสังคม เช่นทางจราจร กฎหมาย สภานักเรียน

4. งานบริการ ปัญหาสำคัญได้แก่ บรรณารักษ์ห้องสมุด ไม่ได้อยู่ประจำ มีหน้าที่อย่างอื่นด้วย งบประมาณจัดซื้อหนังสือห้องสมุดไม่เพียงพอ บุคลากรด้านแนะแนวไม่มีผู้เรียนจบด้านนี้โดยตรง โรงอาหารและสถานที่บริการด้านอาหารไม่เพียงพอและขาดบุคลากรทำหน้าที่วิเคราะห์ประเมินผลงานบริการนักเรียน

5. งานโรงเรียนและชุมชน ได้แก่ ขาดบุคลากรทำหน้าที่วิเคราะห์ ประเมินผลงานโรงเรียนกับชุมชน ครูอาจารย์ไม่ค่อยมีเวลาต่อการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การเผยแพร่กิจกรรมเข้าสู่ชุมชนได้รับความสนใจน้อย

6. งานบริหารทั่วไป ได้แก่ งบประมาณการดำเนินงานไม่ได้รับการจัดสรร ตามกำหนดหรือเป้าหมาย และครู - อาจารย์ได้รับการแต่งตั้งมาอยู่ไม่นาน มักจะขอย้ายไปที่อื่น นอกนั้นมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2537 : 24 - 32) ได้ประเมินโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาในการเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่คือ ไม่เข้าใจวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และมีหนังสือเรียนไม่ครบ ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน และไม่มีเครื่องแบบนักเรียนสำหรับในการจัดการเรียนการสอนนั้น ครูมีความเห็นว่า มีอุปสรรคด้านเนื้อหาสาระทางวิชาการที่ละเอียดและมากเกินไป ครูมีภาระสอนหลายวิชา จึงทำให้มีเวลาเตรียมการสอนน้อยและขาดประสบการณ์ในการสอน นอกจากนี้ขาดคู่มือครู และอุปกรณ์การเรียนการสอนที่มีอยู่ในคุณภาพต่ำและอุปกรณ์บางอย่างครูใช้ไม่เป็น

จรัสศักดิ์ จันทร์ช่วงโชติ (2538 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ผลการวิจัยพบว่า ทราบปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 รวมทุกด้านอยู่ในเกณฑ์มาก และเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์มากเช่นเดียวกัน และยังมีด้านที่ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านโรงเรียนกับชุมชน

ตระกูล อุดมเสียง (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด

สามัญศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ตามทัศนะของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและครูผู้สอนรวมอยู่ในระดับพอใช้ และเมื่อพิจารณารายด้าน แต่ละด้านก็อยู่ในระดับพอใช้ ทั้ง 6 ด้าน โดยเรียงระดับคะแนนจากมากไปน้อยดังนี้ การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน การเป็นผู้นำ และให้ความร่วมมือจากชุมชน การเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน การให้บริการชุมชน การสร้างและเผยแพร่เกี่ยวกับประวัติของโรงเรียน การวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการประเมินผลงานด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กรมวิชาการ (2539 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. การสนับสนุนให้ครูผู้สอนนำความรู้และประสบการณ์ ของชาวบ้านในท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 81.48 ได้เชิญวิทยากรท้องถิ่นหรือผู้รู้ในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่ครู ส่งเสริมการจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้มีหลากหลายและสำรวจแหล่งความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสนับสนุนดำเนินงานประเมินวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างครูและประชาชนในท้องถิ่น

2. การนำความรู้และประสบการณ์ของชาวบ้านในท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอนพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ คือ 72.22 ให้ข้อมูลว่าสิ่งที่โรงเรียนดำเนินการ คือให้ครูผู้สอนนำเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่เกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ของชาวบ้านมาเพิ่มเติมในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง รองลงไปคือ ร้อยละ 66.67 นำนักเรียนไปศึกษาและเรียนรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ ของชาวบ้าน และ ร้อยละ 64.81 ให้ครูผู้สอนนำกิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของความรู้ของชาวบ้านมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. แนวทางในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

3.1 ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะนำไปสู่การเรียนการสอน ควรเป็นการให้ความรู้และประสบการณ์ที่มีส่วนของคุณธรรม จริยธรรม สอดแทรกอยู่ด้วย และเป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ประโยชน์สุขให้แก่ผู้เรียนและสังคมอย่างสอดคล้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.2 กระบวนการเรียนการสอน เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้สากลกับความรู้ท้องถิ่น เน้นการศึกษา วิเคราะห์ ทำความเข้าใจวิถีคิดและแนวคิดของภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ผู้เรียนได้คิดอย่างเป็นอิสระ คิดหลายด้านหลายมุม และสรุปเป็นความรู้และประสบการณ์ที่จะใช้ในการดำรงชีวิต

3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อาจจะให้ครูเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมโดยความรู้และประสบการณ์ของปราชญ์ท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรืออาจให้ปราชญ์ท้องถิ่นเป็นผู้จัดดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนแทนครูผู้สอนที่ทำหน้าที่ประเมินผล

ด้วย ส่วนผลการเรียนอาจจะเป็นโรงเรียนหรือให้นักเรียนไปเรียนที่บ้านของปราชญ์ท้องถิ่นเป็นผู้ประเมิน

ประสพ จารีนีวัฒน์ (2539 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการที่สำคัญคือ โรงเรียนมีการวางแผนและจัดสายงานวิชาการชัดเจน แผนการเรียนส่วนที่จัดเป็นแผนการเรียน คณิต-วิทย์ มีการจัดตารางสอนและครูเข้าสอนโดยคำนึงถึง วุฒิ วิชาเอก-โท ส่งเสริมการสอนแบบเน้นกระบวนการกิจกรรมมาลงนักเรียนเป็นเรื่องกีฬาและนันทนาการ มีโครงการพัฒนาครูด้านวิชาการ ดำเนินการวัดและประเมินผลตามระเบียบ และมีการประเมินผลงานวิชาการ แล้วนำผลงานไปใช้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนสำหรับปัญหาการบริหารงานวิชาการที่สำคัญ คือการปฏิบัติตามแผนงานวิชาการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร การขาดแคลนบุคลากรที่ถนัดเฉพาะเรื่อง ไม่สามารถจัดครูเข้าสอนให้เหมาะสมกับวุฒิและวิชาเอก-โท ครูบางคนไม่สนใจที่จะพัฒนาตนเองในด้านวิชาการ ครูบางคนขาดทักษะในการเขียนแผนการสอน และขาดการนิเทศติดตามให้การวัดผลประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

สมยศ อัดนเถา (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องอุปสรรคในการตัดสินใจเกี่ยวกับภารกิจในการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า

1. งานวิชาการ ผู้บริหารมีอุปสรรคในการตัดสินใจที่สำคัญ คือ ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ รองลงมา คือ ผู้บริหารไม่มีเวลาตรวจติดตามที่ชั้นเรียน เวลาในการอบรมและพัฒนาด้านวิชาการไม่ค่อยเพียงพอ
2. งานธุรการ ผู้บริหารมีอุปสรรคในการตัดสินใจที่สำคัญ คือ ขาดข้อมูลหรือข้อสนเทศประกอบเป็นพื้นฐาน รองลงมาคือ ขาดเครื่องมือที่ทันสมัย ในการทำงานและการจัดระบบงานพัสดุ ครุภัณฑ์ และงานนโยบายเกี่ยวกับการจัดซื้อ จัดจ้างไม่มีความชัดเจน
3. งานบุคลากร ผู้บริหารมีอุปสรรคในการตัดสินใจที่สำคัญคือ การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับบุคลากรไม่มีความชัดเจน รองลงมาคือ ขาดความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ขาดความเสียสละและขาดความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน
4. งานกิจการนักเรียน ผู้บริหารมีอุปสรรคในการตัดสินใจที่สำคัญคือ ผู้บริหารขาดประสบการณ์ประสานงานที่ดีทั้งกับนักเรียน ครูและผู้บริหาร รองลงมา คือ นโยบายการวัดผลและประเมินผลตลอดจนความสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรไม่มีความชัดเจนและความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
5. งานอาคารสถานที่ ผู้บริหารมีอุปสรรคที่สำคัญในการตัดสินใจคือ ขาดข้อสนเทศหรือข้อมูลในการวางแผน ตัดสินใจด้านอาคารสถานที่ รองลงมาคือ ขาดข้อสนเทศหรือข้อมูลใน

การกำหนดนโยบายหลักการใช้อาคารเรียน และอาคารเรียนประกอบเหมาะสม การจัดสรรงบประมาณไม่ตลาเสนอขนโยบายไม่เพียงพอและขาดประสพการณ์ในการจัดวางแผนได้อย่างเหมาะสมกับพื้นที่

6. งานสัมพันธ์กับชุมชน ผู้บริหารมีอุปสรรคในการตัดสินใจที่สำคัญคือ นโยบายในการบริหารงานด้านนี้ไม่เพียงพอ ถือการออกเยี่ยมผู้ปกครอง การเข้าร่วมชุมชน และทางส่งเสริมความรู้แก่ชุมชน

สมลักษณ์ ภูค้ำแสน (2540 : บทคัดย้ก) ทำการศึกษาบทบาทต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า

1. สมภาพปัจจุบัน ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารทั่วไปของโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมาก คำเงารกำหนดนโยบายการอำนวยการ การประสานงานการรายงานผลและการบริหารงบประมาณ ส่วนการจัดตั้งกิจการ การแบ่งสายงานและการบริหารงานบุคคลมีส่วนร่วมในระดับกลาง งานวิชาการ ชุมชนมีส่วนร่วมในระดับมาก มีเฉพาะเรื่องทวศวมคุมและการประเมินการใช้อาคารสถานที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

2. บทบาทหน้าที่ควรจะเป็นของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพราะความคิดเห็นแก่ผู้บริหารโรงเรียนสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการทางการศึกษา พบว่าโรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมมือกันในทุกๆ ด้าน ไม่ใช่ปล่อยให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นผู้ดำเนินการ จึงจะทำให้การศึกษาของไทยบรรลุจุดมุ่งหมาย และนำไปสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษาคงแท้จริง

ณรงค์ กาญจนานนท์ (2540 : 46 – 48) ทำการศึกษา การกระจายอำนาจทางการศึกษาของกรมสามัญศึกษา พบว่า ผลการสัมภาษณ์กับบริหารการศึกษาในการกระจายอำนาจทางการศึกษา ของกรมสามัญศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. วิธีการกระจายอำนาจทางการศึกษา พบว่า ควรกระจายอำนาจด้าน การบริหารและจัดการทั้ง บุคลากร ทรัพยากรและการบริหารหลักสูตร ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรชุมชนโดยการจัดตั้งองค์กรที่มีอบข่ายหน้าที่การบริหารและจัดการตามกฎหมายให้มีการกำหนดวิธีการ กำกับ ดูแล โดยบุคคลที่มีอำนาจตามกฎหมาย พระราชบัญญัติการศึกษาภายใต้รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักรท 2540

2. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการดำเนินงนเพื่อให้เกิดการ กระจายอำนาจ พบว่า ผู้บริหารจะต้องยอมรับ และตระหนักในคุณค่าของการกระจายอำนาจ กำหนดแนวทางในการปรับตนเองในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เป็นไปตามวิธีการกระจายอำนาจการศึกษาและหาแนวทางในการพัฒนาความรู้สึกระหนักของชุมชนในการแสดงบทบาทในการมีส่วนร่วมและดูแล ควบคุม กำกับ ติดตามการจัดการศึกษา

3. ชุมชน ผู้ปกครอง หรือนักเรียนจะได้ะไรจากกระบวนการวิจัยอำนาจทางการศึกษา พบว่าชุมชนจะสามารถเข้ามามีบทบาทในการกำหนดวิธีการจัดการศึกษาทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเองและท้องถิ่น คุณภาพของการจัดการศึกษาของชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนสามารถทำให้ประโยชน์จากการศึกษาในการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรของชุมชน เกิดความมั่นคงในชุมชนและความร่วมมือ ร่วมใจ รู้สึกในการเป็นเจ้าของในชุมชนของตนเองดำรงอยู่

นพดล เดชโยธิน (2540 : 128 – 131) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามบัญญัติ 10 ประการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

1. ปัญหาการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามบัญญัติ 10 ประการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายบัญญัติ พบว่า บัญญัติข้อที่ 5 มีปัญหายุ่งยากในระดับมากในประเด็นขาดแคลนครูบางรายวิชา โรงเรียนไม่มีงบประมาณจ้างครูหรือค่าตอบแทนวิทยากรท้องถิ่นที่เข้ามาช่วยสอนและปัญหาทางด้านเศรษฐกิจทำให้ครูขาดความรับผิดชอบในการสอน ส่วนบัญญัติข้ออื่น ๆ มีปัญหาในระดับปานกลางและน้อย เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า มีปัญหาในระดับมากในประเด็นต่อไปนี้ คือ โรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุนในการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ ไม่เพียงพอให้บริการอุปกรณ์เครื่องใช้ครุภัณฑ์ต่าง ๆ ส้วมสมัย และไม่เพียงพอในการใช้สอย ห้องเรียนไม่เพียงพอกับปริมาณนักเรียน ขาดงบประมาณสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อทัศนูปกรณ์ ไม่เพียงพอและขาดคุณภาพ ห้องสมุดที่คนศึกษาจัดการจัดระบบที่ดี โรงเรียนและสถานประกอบการไม่มีการวางแผน ร่วมกันในการจัดรายวิชาฝึกปฏิบัติงานให้นักเรียน ชุมชนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียน โรงเรียนขาดสถานประกอบการที่ได้มาตรฐานสำหรับให้นักเรียนฝึกประสบการณ์ ชุมชนไม่สามารถช่วยเหลือในการพัฒนาบุคลากร และอาคารสถานที่ โรงเรียนไม่มีงบประมาณในการตกแต่งแทนการฝึกงาน และโรงเรียนไม่สามารถช่วยเหลือและแก้ปัญหาครูมีหนี้สินได้
2. โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามบัญญัติ 10 ประการ โดยภาพรวมมีปัญหายุ่งยากในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายบัญญัติ พบว่า มีปัญหายุ่งยากในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ยกเว้นบัญญัติ ข้อที่ 10 ประเด็นที่มีปัญหามากที่สุดคือ ผู้บริหารไม่มีเวลาอยู่ที่สถานศึกษาและครูผู้สอนมีความรับผิดชอบในการสอนน้อย
3. โรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหาการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามบัญญัติ 10 ประการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายบัญญัติ พบว่า บัญญัติข้อที่ 3 , 4 และ 5 มีปัญหายุ่งยากในระดับมาก ส่วนบัญญัติข้ออื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับ

ปานกลาง ยกเว้นปัญหาข้อที่ 1 และ 10 มีปัญหาอยู่ในระดับ น้อย ปัญหาระดับมากคือขาดแคลนครูบางรายวิชา ห้องเรียนไม่เพียงพอ สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ

4. โรงเรียนขนาดเล็ก มีปัญหาการปฏิบัติงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาตามปัญหาข้อ 10 ประการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายปัญหาข้อ 2 และข้อ 4 มีปัญหาอยู่ในระดับมาก และประเด็นปัญหาอยู่ในระดับมากคือการปฏิบัติภารกิจทางด้านภาษา ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ และห้องคอมพิวเตอร์ ครูวิจัยไม่เพียงพอ

พัชราวล ป้อมไชยา (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง การดำเนินงานตามระบบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร พบว่า

1. การดำเนินงานตามกระบวนการบริหารระดับคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร โดยส่วนรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากอยู่ 4 ด้าน คือ การจัดทำการบริหารด้านการพัฒนา การจัดองค์กรบริหารคุณภาพ การกำหนดเป้าหมายและนโยบายของโรงเรียน การดำเนินงานตามแผนนอกนั้นมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสกลนคร ตามขนาดโรงเรียนโดยส่วนรวมพบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 อยู่ 2 ด้าน คือการกำหนดเป้าหมายและนโยบายของโรงเรียน โดยโรงเรียนขนาดเล็กมีการปฏิบัติงานมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและใหญ่ และการประเมินติดตามผลโดยโรงเรียนเล็กและขนาดกลางมีผลการปฏิบัติงานมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

สุพัฒน์ พรหมวัง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาค้นพบว่า

1. ครูโดยส่วนรวมและจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยส่วนรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นผู้บริหารมีกวดำเนินงานด้านควบคุมคุณภาพการศึกษาในการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน อยู่ในระดับมาก

2. ครูโดยส่วนรวมและจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนมี ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยส่วนรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

3. ครูที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกันและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีสภาพการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน และไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพตำแหน่งกับขนาดโรงเรียนต่อสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

4. ครูที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกันมีปัญหาการดำเนินงาน โดยส่วนรวมและรายด้าน 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาการดำเนินงานด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา ในการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน มากกว่าครูวิชาการโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญอย่างสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีปัญหาการดำเนินงานเป็นรายด้าน 2 ด้านคือ ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา ในการกำหนดมาตรฐานโรงเรียน และในการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานมากกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก และครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาการดำเนินงานมากกว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กในด้าน การควบคุมคุณภาพการศึกษาในการกำหนดมาตรฐานในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพตำแหน่งกับขนาดโรงเรียนต่อปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

สันติ สุยโพธิ์น้อย (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษา ด้านกระบวนการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนโดยส่วนรวม มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร ครู ตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ และด้านการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ส่วนที่เหลืออีก 3 ด้าน ปฏิบัติอยู่ในระดับมา

2. ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษากระบวนการจัดการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3 ถึง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก และมีกระบวนการปฏิบัติในอีก 2 ถึง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ด้านส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร ครู ตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ และด้านการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นแต่ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก มีการปฏิบัติโดยภาพรวมและเป็นรายด้านทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

3. ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการจัดการศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ: .05 โดยผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติโดยภาพรวมและรายด้านมี

การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของผู้เรียนและห้องเรียนมากกว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง มีการปฏิบัติในด้านการจัดองค์การ โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา และด้านการ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน มากกว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก และผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติในด้าน ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร ตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอมากกว่าผู้บริหาร ในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก

รัตนา เอี่ยมสุวรรณ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานการประกัน คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย พบว่า

1. ข้าราชการครูโดยส่วนรวม และผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ เห็นว่า มีการปฏิบัติงานประกัน คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพ รวมเป็นรายด้าน 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการ ศึกษา ด้านการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐาน และด้านการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภาย นอก แต่ผู้บริหารและครูอาจารย์เห็นว่า มีการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาโดยส่วนรวม และเป็นรายด้าน 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก และที่เหลืออีก 3 ด้าน ก็อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการศึกษาและการเตรียมการ ด้านการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการที่ แผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปให้ยกเว้น ผู้บริหารเห็นว่า มีการปฏิบัติงานด้านเตรียมรับ การประเมินจากองค์กรภายนอกอยู่ในระดับมาก

2. ข้าราชการที่มีสถานสภาพที่แตกต่างกันเห็นว่ามีการปฏิบัติงานการประกัน คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านการศึกษาและเตรียมการ ด้านการวางแผนการ ประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ โดยผู้บริหาร เห็นว่า มีการปฏิบัติมากกว่าผู้ช่วยฝ่ายวิชาการและครูอาจารย์

พนนรรจ์ เต็มทรัพย์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้ นำกับเจตคติต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบผู้นำอยู่ในระดับค่อนข้างสูงทั้งด้านมุ่งงานและมุ่งความสัมพันธ์เมื่อ เปรียบเทียบตามขนาดของโรงเรียน

2. เจตคติของผู้บริหารต่อการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับสูงเมื่อ เปรียบเทียบเจตคติต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนที่ ขนาดต่างกัน พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

3. แบบผู้นำแบบมุ่งงานสูง มุ่งความสัมพันธ์สูง เท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับ

เจตคติต่อการประกันคุณภาพการศึกษาสูง โดยในแบบมุงงานสูงมีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และแบบมุงความสัมพันธ์สูงมีความสัมพันธ์กับเจตคติต่อการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิระ กางรัมย์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยสภาพการบริหารการประกันโอกาสทางการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นตรงกันว่า สภาพการบริหารการประกันโอกาสการศึกษาของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการบริหารและการปฏิบัติงานการประกันโอกาสการศึกษาทางด้านการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และด้านการดำเนินการให้เด็กในวัยเรียนได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึงกับด้านการป้องกันไม่ให้เกิดออกกลางคัน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู พบว่า สภาพการบริหารการประกันโอกาสการศึกษาของผู้บริหารโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารการประกันโอกาสการศึกษาของผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามประเภทการดำเนินการบริหาร ขนาดของโรงเรียนและที่ตั้งของโรงเรียน พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ภารกิจการประกันคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรสืบเนื่องมาจากการที่บุคลากรส่วนมากยังไม่มีความเข้าใจในการจัดการประกันคุณภาพการศึกษาและแนวทางที่แน่ชัดของกฎหมายที่เกี่ยวข้องยังไม่มีความชัดเจนยังอยู่ในระหว่างการขอยกกฎหมายเพื่อรองรับการปฏิบัติ

งานวิจัยต่างประเทศ

การประกันคุณภาพในต่างประเทศได้มีการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมและได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพทางการศึกษาไว้หลายท่าน เพื่อเป็นข้อสังเกตในการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาของประเทศตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องดังนี้คือ

แอกท์ (Agthe, 1980 : 3076 – A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับทารับรู้บทบาทหน้าที่ของครูใหญ่และครูในงานประกันคุณภาพการศึกษาวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูใหญ่และครู ยอมรับว่างานปรับปรุงการเรียนการสอนต้องทำเป็นคณะโดยให้ทุกคนมีความรับผิดชอบร่วมกัน
2. ครูใหญ่ทำหน้าที่บริหารงานอื่น ๆ มากเกินไป ควรให้ความสำคัญในการนิเทศการศึกษามากยิ่งขึ้น
3. ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นว่าโครงการทดสอบของค่าเกณฑ์มีอิทธิพลต่อการใช้หลักสูตรในโรงเรียน

4. นวัตกรรมและเทคโนโลยีมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูใหญ่จากเป็นผู้สั่งการมาเป็นผู้ประสานงานและมีการทำงานเป็นคณะมากยิ่งขึ้น

แพตตีเซีย (Patricia, 1994 : 4-8) ได้ศึกษาการประเมินการก้าวไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาและการควบคุมการปฏิบัติงานในประเทศเยอรมัน สวีเดน ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา นั้น กลไกทางสังคมช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในประเทศเยอรมันเยอรมันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาจากจังหวัดหนึ่งไปอีกจังหวัดหนึ่ง การประกันคุณภาพการศึกษาและการควบคุมการประเมินถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของครูที่ต้องรับผิดชอบต่ออาชีพของตน ซึ่งต้องดำเนินไปอย่างมีเหตุผลและกระบวนการที่ชัดเจน ในประเทศสวีเดนเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาในการประกันคุณภาพการศึกษา จนถึงขั้นประเมินครูในสถานศึกษา ซึ่งต้องเกิดการพัฒนาอย่างชัดเจน ในประเทศฝรั่งเศสให้ความสำคัญและเชื่อถือกับการใช้ข้อสอบภายนอกโรงเรียน โดยมีการควบคุมจากส่วนกลาง ในประเทศนิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับการประเมินจากภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา นำเอากระบวนการสอบมาตรฐานกลางซึ่งอ้างอิงไปสู่การยอมรับที่เป็นมาตรฐานและในประเทศออสเตรเลียมีการนำเอากระบวนการประเมินผลโดยใช้ข้อสอบมาตรฐาน มีการเตรียมการอย่างมีแบบแผนสู่การควบคุมคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและการศึกษาขั้นสูงต่อไป

ไฟรทิส (Freitas, 1983 : 1265 – A) ได้ศึกษาเพื่อการประเมินผลของการลดอัตราค่าจ้างและการลดแหล่งทรัพยากรการเงินของโปรแกรมการเรียนรู้ และการฝึกอบรมที่ปรึกษาในแบบโรงเรียนรัฐบาล ในรัฐแมสซาชูเซตส์ พบว่า ผลกระทบจากการลดแหล่งทรัพยากรทางการเงินที่มีผลต่อคุณภาพทางการศึกษาดังนี้ คือ การลดอัตราค่าจ้างและการเงินมีผลต่อมาตรฐานของกระบวนการ การควบคุมระบบโรงเรียนและยังมีผลด้านลบต่อคุณภาพของการเรียนรู้ในหลาย ๆ โปรแกรมของโรงเรียนรัฐบาล

อองลิช และสตัฟฟี (English & Stuffy, 1983 : 29 – 32) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างการสร้างหลักสูตรหรือการออกแบบหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้พบว่า การวางแผนออกแบบการสร้างหลักสูตรกับการนำสูตรไปใช้ในการเรียนการสอนนั้น มีความแตกต่างกัน การสร้างหลักสูตรนั้นเป็นการทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปตามเป้าหมาย ซึ่งองค์ประกอบหลายประการยังไม่สัมพันธ์กันอย่างเต็มที่ ส่วนการนำหลักสูตรไปใช้นั้นจะต้องสัมพันธ์กับการบริหารหลักสูตร จะต้องมีการจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน

แชนบีเคอร์ (Schambier, 1983) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคณะทำงาน : ใช้รางวัลหรือไม่ไว้ใจ พบว่า การพัฒนาคณะทำงานในโรงเรียนชุมชนกลายเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 เป็นต้นมา การพัฒนาคณะทำงานน่าจะเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารและคณะครูต่างมีจุดมุ่งหมายร่วมกันเพื่อพัฒนาโรงเรียน โดยการ วางแผนคณะทำงานควรพิจารณาถึง 4 ด้าน

1. ครอบงำได้อย่างชัดเจนว่าความต้องการของคณะทำงานคืออะไร
2. ความต้องการดังกล่าวจะช่วยบุคลากรและหน่วยงานอย่างไร
3. คณะทำงานด้านการวางแผนพัฒนา คณะทำงานจะวางแผนเพื่อให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างไร

4. ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการและปรัชญาเชิงปฏิบัติเป็นอย่างไร
การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วางแผนพัฒนาคณะทำงานอาจจะก่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งว่าจะพัฒนาการสอนและการบริหารองค์การได้อย่างไร ดังนั้นผู้นำที่บริหารบุคลากรจึงมีทั้งรางวัล และอำนาจที่จะให้คุณให้โทษ ได้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่งก็แสดงให้เห็นได้เสียว่าผู้บริหารบุคคลมีความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์เพียงใด

มาร์เคอร์ต (Markert, 1984 : 24 – 34) ได้ทำการศึกษถึงความสำคัญของเทคโนโลยีการศึกษาในหลักสูตรโดยการรายงานผลการสำรวจข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในตอนเหนือของรัฐแคลิฟอร์เนียและข้อมูลจากผู้ที่จบทางศึกษาใหม่ๆ บุคคลทั้งสองกลุ่มเห็นว่าควรบรรจุวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้าไปในหลักสูตร นอกจากนั้น งานวิจัยยังได้กล่าวถึงผลกระทบของเทคโนโลยี การนำเทคโนโลยีไปใช้ในหลักสูตรงานที่มอบหมายให้นักเรียนทำ และกิจกรรมที่จะทำให้นักเรียนตื่นตัวถึงประโยชน์และข้อได้เปรียบของเทคโนโลยีอีกด้วย

มาร์เทลลาโร (Mantellaro 1984 : 384 – A) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของโรงเรียนที่มีผลสำเร็จทางวิชาการในรัฐแม็กซิโก โดยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ ในการควบคุมการศึกษาและอิทธิพลที่เป็นไปได้ จากกลุ่มที่สามารถเหามาได้ โดยใช้ตัวแปรจากผลสรุปการทดสอบทักษะเบื้องต้นของนักเรียนระดับชั้น 5 , 8 และ 11 ในปี 1979 , 1980 และ 1981 ในโรงเรียนนิวแม็กซิโก ผลการศึกษา พบว่า ไม่มีเหตุผลใดที่จะเชื่อถือและยอมรับว่าขนาดโรงเรียนจะมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ

สมาคมการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ มลรัฐโอเรกอน (Oregon Council for Continued Professional Development, 1985) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาบุคลากรสำหรับการพัฒนาโรงเรียนในมลรัฐโอเรกอน ผลการศึกษาได้เสนอเงื่อนไขในการพัฒนาบุคลากร คือบุคลากรของหน่วยงานล้วนมีความต้องการส่วนตัวในขณะที่เขาได้ตั้งใจทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ขณะเดียวกันคณะกรรมการด้านการศึกษาเองอำเภอมีความต้องการที่จะก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางด้านการสอนเช่นเดียวกัน จุดเน้นสำคัญของการศึกษาครั้งนี้คือ

1. บทบาทของผู้บริหารและคณะกรรมการด้านการศึกษา
2. ข้อเสนอแนะพื้นฐานเพื่อประกอบการพิจารณา
3. ความสุขของผู้ได้บังคับบัญชา

ดันแอม (Dunlam, 1988 : 2038 – A) ได้ค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างกรณีศึกษากับ ผลสัมฤทธิ์ของงานของครูที่ด้อยประสิทธิภาพในรัฐวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลจากการบันทึกของผู้บริหารควบคู่ไปกับแบบสอบถาม พบว่า กรณีศึกษาของผู้บริหารมีผลอย่างยิ่งต่อบรรทัดฐานของครูที่ด้อยประสิทธิภาพ ครูที่ด้อยประสิทธิภาพมีปัญหาในเรื่องของวินัยและการจัดการเกือบทุกด้าน ในกรณีที่ครูด้อยประสิทธิภาพ ปฏิบัติงานผิดพลาดผู้บริหารจะไม่ใจกว้างพอ ผู้บริหารที่ขาดประสบการณ์ด้านกรณีศึกษาจะไม่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาครูด้อยประสิทธิภาพ ซึ่งมีผลกระทบไปถึงนักเรียน ผู้ร่วมงาน และผู้ปกครองด้วย และผู้บริหารมักแก้ปัญหาครูด้อยประสิทธิภาพโดยใช้วินัยและการให้ออก การให้กรณีศึกษาและให้ความรู้และทักษะกับครูที่ขาดประสบการณ์

วาร์ด (Ward, 1988 : 327 A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมด้านภาษาในกรณีที่ปฏิบัติจริงและที่ควรมีปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียน ตามที่คณะของครูในมลรัฐทางภาคใต้ของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยใช้แบบสอบถามกับครูจำนวน 480 คน พบว่า ครูในรัฐมิสซิสซิปปีชอบการในเคสแบบเข้มงวด ในขณะที่ครูจากรัฐอื่นๆ ชอบการในเคสแบบให้มีส่วนร่วม วิชิต์สอนไม่ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ครูเพศหญิงพึงใจกับกรณีศึกษามากกว่า .เพศชาย ครูมีเชื้อสายคอเคเซียนชอบและต้องการการในเคสมากกว่าครูที่มีเชื้อสายอื่น

ครูก (Krug, 1990 : 46) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเรียนการสอนและความเป็นผู้นำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบว่า ความเป็นผู้นำของผู้บริหารมีผลต่อการเรียนของนักเรียนอย่างไร และผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพทำอะไรบ้าง ในการศึกษาได้ใช้วิธีการศึกษาโดยการวัดอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาการของความเนิ่นช้าของโรงเรียนและผู้บริหาร ผลการศึกษาพบว่าความมุ่งหมายของผู้บริหารโรงเรียนในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน มีผลต่อการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า บทบาทของผู้บริหารจะมีผลต่อบุคลิกลักษณะของครูในโรงเรียนและชุมชน

เทเลอร์ (Taylor, 1996 : 2123 – A) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบหลักสูตรวิทยา - ศาสตร์และหลักสูตรนานาชาติ ในประเทศอังกฤษและแคว้นเวลส์ กับหลักสูตรปกติในรัฐออนตาริโอ ประเทศแคนาดา ผลการศึกษาพบว่า ระบบการศึกษาในรัฐออนตาริโอ มีการกระจายอำนาจทางการศึกษามากกว่าระบบการศึกษาในประเทศอังกฤษ และแคว้นเวลส์ เช่น การส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาใช้เองได้ ในขณะที่หน่วยงานทางการศึกษามีบทบาท ดังนั้นควรผลักดันให้มีการจัดการศึกษาที่เน้นการกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่น เช่น การนำโปรแกรมทางวิทยาศาสตร์ในรัฐคอนตริโคมาใช้สอนและให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรมากยิ่งขึ้น

ซีล่า (Sheila, 1996 : 2314 – A) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาแบบพิเศษที่มีต่อครูผู้สอนและหลักสูตร พบว่า การให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนการ จัดการศึกษา การบริหาร

งบประมาณการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น นอกจากนี้ยังส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชนในทางที่ดีด้วย

จากงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ว่าการจัดการศึกษาที่ดำเนินการด้านการประกันคุณภาพเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองนั้นย่อมมีปัจจัยด้านอื่นๆ มาเป็นส่วนในการสร้างความมั่นใจเช่นการจัดการทรัพยากรทางการศึกษา การจัดบุคลากรทางการศึกษา การจัดการบริหารที่เป็นมืออาชีพ การมีส่วนร่วมของนักเรียน ชุมชนและอื่นๆ ที่มากมายที่ไม่ได้ปัจจัยนี้จะทำให้ผลการประกันคุณภาพการศึกษาประสบผลสำเร็จ